

KOMITÉT PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK Z VÁLKY ROKU 1866
Hradec Králové 500 01, Eliščíno nábřeží 465, budova Muzea VČ

VÝROČNÍ ZPRÁVA

KOMITÉTU
PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK
Z VÁLKY ROKU 1866

ZA ROK 2010

PŘEDLOŽENO VALNÉ HROMADĚ
DNE 26. 3. 2011
V HRADCI KRÁLOVÉ

Komitét pro udržování památek z války roku 1866 je občanským sdružením podle zákona 83/1990 Sb. o sdružování občanů. Byl zřízen v roce 1990 jako nástupce zaniklého Spolku pro udržování válečných památek na bojišti Královéhradeckém v Hradci Králové a dalších zaniklých spolků obdobného zaměření, které ukončily svoji činnost po roce 1918, 1951, resp. 1959. Sídlem Komitétu 1866 je budova Muzea východních Čech v Hradci Králové, Eliščíno nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové.

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY KOMITÉTU 1866

Vážení členové Komitétu 1866, vážení příznivci vojenské historie,

v hodnocení výsledků práce našeho občanského sdružení v roce 2010 se zaměřím pouze na to nejdůležitější, protože podrobný výčet výsledků je uveden, jako vždy, v materiálech pro jednání valné hromady Komitétu 1866 a ve výroční zprávě za rok 2010.

Především je nutno uvést pokračování činnosti v Operačním programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013. Komitét 1866 je po vstupu do tohoto programu jiný, než v minulosti. Samozřejmě že klady zcela převládají, ale nebudu na škodu na konci programu projít myšlenky a cíle našich zakladatelů.

Dočkali jsme se dostavby muzea na Chlumu. Architektonické ztvárnění bylo pro většinu z nás zklamáním. Věříme, že zde připravovaná nová expozice zvýší pietnost tohoto místa.

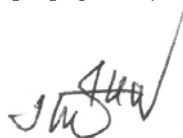
V měsíci srpnu došlo k vážnému poškození litinového pomníku 49. rakouského pěšího pluku u obce Horní Dohalice. Celková škoda na této kulturní památce je odhadována na cca 1 mil. Kč. V poškozování památek nás pravděpodobně čekají těžší časy. Sociální napětí ve společnosti, chování některých politiků a přehlížení dějin naší republiky před rokem 1914 snad ani kladně na chování lidí nemůže působit.

V České armádě odstartoval v roce 2009 projekt Legie 100, který chce veřejnosti připomenout a oživit legionářskou tradici. Projekt počítá jak s obnovou legionářských hrobů v Rusku, tak s pořádáním výstav, osvětových akcí a rovněž s možným natočením filmu či stavbou legiovlaku. Celá kampaň má přijít na stovky miliónů korun a má končit v roce 2020. Statisícice padlých našich předků v uniformách z doby monarchie se slušného jednání od současných představitelů asi opět nedočkají. V budoucnosti budou asi oslavováni jenom ti vojáci, kteří přeběhnou k nepříteli. Tato absurdní úvaha ukazuje v jak nesmyslném stavu se dnes pohybujeme. Zjemnit tyto řádky je možno třeba doměnkou, že nejdříve potřebuje naše společnost pochopit svoje mladší dějiny.

Na závěr mého úvodního slova patří konstatování, že Komitét 1866 v hodnoceném roce 2010 pracoval podle svých stanov a že dodržoval povinnosti pro občanská sdružení dle platných zákonů.

Za dosažené výsledky práce v roce 2010 děkuji jménem předsednictva všem našim členům i jejich rodinným příslušníkům i všem neorganizovaným spolupracovníkům. Děkuji i členům vojenských historických jednotek, jejichž činnost v propagaci bojišť je veřejností vnímána asi nejvíce.

Ing. Josef Komárek,
předseda Komitétu 1866

HISTORIE KOMITÉTU 1866

Komitét 1866 byl založen setníkem zemské obrany ve výslužbě Janem Nepomukem Steinským. Když se 16. listopadu 1888 účastnil honu v lese Svěb nedaleko obce Chlum u Hradce Králové, přiměl jej pohled na desítky hromadných hrobů označených jen provizorními, rozpadajícími se dřevěnými kříži zabývat se myšlenkou založení spolku, který bude pečovat o existující hroby a zakládat nové pomníky na místech posledního odpočinku rakouských, pruských a saských vojáků.

Ustavující schůze Komitétu proběhla 2. prosince 1888. Předsedou Komitétu pro udržování pomníků na bojišti Královéhradeckém (Das Lokalkomitée zur Errichtung und Erhaltung der Kriegerdenkmäler auf dem Schlachtfelde bei Königgrätz im Jahre 1866) se stal Jan Steinský, jednatelem Antonín Tvrzský, řídící učitel v Cerekvici, a technickým referentem ředitel Odborné školy sochařské a kamenické v Hořicích Vilém Dokoupil. Po Cerekvici nad Bystricí a Hořicích se v roce 1891 stal sídlem Komitétu definitivně Hradec Králové.

Během dvou let (1889-1891) bylo opraveno všech 227 evidovaných památek, vznikaly památky nové. V roce 1898 bylo v evidenci 319 pomníků, o rok později již 342 a za další dva roky rovných 400!

Obdobné spolky vznikaly i na dalších bojištích. V roce 1890 to bylo ve Dvoře Králové n/L, dále v Jičíně, Mnichově Hradišti a Podolí, Starém Rokytníku, Liberci, Novém Bydžově a České Skalici. O jejich zakládání se velkou měrou zasloužil majitel náchodského zámku a velkostatku princ Vilém ze Schaumburg-Lippe a také velitelství 9. armádního sboru v Josefově pod velením generála jízdy prince Leopolda Croye.

Pod záštitou prince Viléma ze Schaumburg-Lippe vznikl v roce 1892 ústřední spolek, který měl pečovat o válečné hroby z roku 1866 na celém území Čech a Moravy. Předsedou spolku byl jednoglasně zvolen baron Rudolf Ulmenstein a protektorem spolku byl jmenován princ Vilém ze Schaumburg-Lippe.

Největšího rozkvětu dosáhl ústřední spolek v prvním desetiletí 20. století. V roce 1908 měl 6 čestných, 75 zakládajících a 729 přispívajících členů, 12 místních spolků a 1 pobočný spolek v německé Vratislavi (Wroclaw). Po první světové válce a vzniku Československé republiky spolek ukončil svou činnost.

Právním nástupcem ústředního spolku se stala nadace pro udržování hrobů a pomníků z války roku 1866 zřízená při Odborné škole pro kameníky a sochaře v Hořicích, která se prvně sešla v únoru 1927. V činnosti pokračovaly i některé lokální spolky.

V roce 1943 byla činnost nadace zastavena, když byl její majetek převeden na Bezirkskommando v Hradci Králové. V roce 1951 byly pak veškeré spolky a nadace zrušeny zákonem.

Činnost původního ústředního spolku byla obnovena na jaře 1990, kdy byl na ustavující valné hromadě přijat název Komitét pro udržování památek z války roku 1866, jehož sídlem se stal Hradec Králové.

Následovala intenzivní jednání s místními samosprávami, intervence na státní správu, zastoupenou jednotlivými okresními úřady. Technickým referentům Komitétu 1866 se dařilo zajistit několik dílčích oprav menších pomníků včetně oprav památek svépomocí.

V roce 1996, tedy v roce 130. výročí války „šestašedesáté“, bylo opraveno velké množství pomníků, například pomník Myslivce ve Vysokové u Náchoda, ústřední

pomník ve Sviništanech, věnovaný 37. pěšímu pluku, ústřední pomník v Klášteře u Mnichova Hradiště, soubor 4 pomníků v Josefově na vojenském hřbitově a více než 2 desítky dalších v severních Čechách počínaje a na jižní Moravě konče.

V následujících 5 letech (1997-2001) se podařilo jednak Komitétu 1866, jednak dalším spolkům a institucím, zabývajícím se ochranou a péčí o válečné památky z roku 1866, opravit např. pomníky na chlumském hřbitůvku a na pruském hřbitově, typové pyramidy ve Svíbu, 3 pomníky na staroměstském hřbitově v Náchodě, více než 10 pomníků ve Vysokově, Václavících a Šonově, Spící lev v Dubně, 3 památky u kostela v Malé Skalici, 37. pěší pluk v Malé Skalici, pomník 2 pruských důstojníků v Hoříčkách, 2 pomníky 37. pěšího pluku ve Sviništanech, 3 menší pyramidy v Sebuči a Dolanech, 3 pomníky v Mískolezích, památky okolo Janské kaple v Trutnově, více než 2 desítky pomníků poškozených vandaly u Ossaria ve Kbelnici. Zřízeny byly i pomníky nové, např. v Častolovicích, Říčanech, Chlumu, Popovicích, Velké Jesenici, Dvoře Králové nad Labem nebo Náchodě.

Po změnách vyplývajících z mimořádné Valné hromady konané na sklonku listopadu roku 2001 se úkolů ujalo nové předsednictvo pod vedením předsedy Ing. Komárka a místopředsedy Ing. Teichmana. Vedení spolku identifikovalo nové směry stojící před Komitétem 1866 na počátku 21. století. Aktivity byly směřovány do několika oblastí, v nichž prim hrála tradiční ochrana a obnova pomníků z prusko-rakouské války. Kromě publikační činnosti se do popředí dostal též rozvoj cestovního ruchu, na němž začal mít stejný zájem i nedávno vzniklý Královéhradecký kraj.

Nové spolkové aktivity vyžadovaly změnu financování, které doposud čerpalo zdroje především ze členských příspěvků, což naplňovalo naprosto nedostatečný rozpočet, limitující činnost Komitétu 1866. Proto byla již na prvním předsednictvu v lednu 2002 předložena nová koncepce tvorby rozpočtu, v níž byl hlavní důraz kladen na získávání finančních prostředků prostřednictvím grantů vypisovaných jak na úrovni jednotlivých měst regionu, tak na krajské úrovni (v roce 2002 vypsala Královéhradecký kraj vůbec poprvé granty pro fyzické a právnické osoby vyvíjející veřejně prospěšnou činnost na území kraje) i prostřednictvím Ministerstva obrany ČR, kde bylo možno získat prostředky na finančně nejnáročnější projekty.

V roce 2002 se obnova pomníků koncentrovala na dva projekty na bojištích u Hradce Králové a Náchoda. V polích mezi Nedělištím, Rozběřicemi a Chlumem byla provedena celková rekonstrukce plastiky orla včetně samotného pomníku 6. dělostřeleckého pluku. Tento projekt byl rozpracován již několik let (původní rozpočet se datoval do roku 1994), k dotažení přispělo sdružené financování Muzeem východních Čech, obcí Neděliští a grantem Krajského úřadu. Díky úsilí technického referenta L. Petráčka a místopředsedy Ing. Teichmana byl rekonstruovaný pomník odhalen 3.7.2002. U Náchoda pak byly opravovány dva pomníky – v lesíku nad václavickým nádražím to byla pomník III. eskadrony 6. kyrysnického pluku a dále Zeměbranecký kříž ve Vysokově. Již v průběhu roku 2001 byla projednána a uzavřena smlouva se Střední průmyslovou školou kamenickou v Hořicích o zařazení v první fázi deseti pomníků do systému závěrečných maturitních prací studentů 4. ročníku. Jednalo se o pomníky lokalizované v Horním Přímu, Svíbu a Máslojedech.

V roce 2002 podal Komitét 1866 tři žádosti o granty Královéhradeckého kraje – na záchranu pomníku 6. dělostřeleckého pluku, na vypracování generálního soupisu

válečných hrobů z války roku 1866 na Náchodsku a na vydávání časopisu *Bellum 1866*. Zásadní projekt byl podán na Ministerstvo obrany ČR pod názvem „Soubor 22 nejhroženějších památek 1866 – záchrana pomníků na válečných hrobech a jejich úprava“ s rozpočtem 528 tis. Kč a žádostí o dotaci ve výši 288 tis. Kč.

Komitét 1866 se rozhodl více prezentovat vůči veřejnosti, a to nejen v oblasti publikací (v roce 2002 byla vydána kniha Z. Jánského *Baterie mrtvých a průvodce po bojišti u Dvora Králové nad Labem a Trutnova od P. Tschiedla*), ale především v každoročním pořádání tzv. centrálních akcí Komitétu 1866 v různých lokalitách a ve spolupráci s místní samosprávou. Pilotním projektem byla akce ve Svijanech v severních Čechách dne 29.6.2002, kde vzorově probíhala organizační koordinace s Obecním úřadem. Pro hodnotnější prezentaci Komitétu 1866 vzhledem k orgánům státní správy byla za redakce předsedy Ing. Komárka vypracována Koncepce rozvoje bojišť. Tento materiál byl konzultován s tehdejší hejtmanem Královéhradeckého kraje Ing. Bradíkem a založil těsné vazby na odbor kultury a památkové péče Krajského úřadu.

Rok 2003 byl především rokem 115. výročí založení původního Komitétu 1866 a tím zahájení pravidelné péče o válečné hroby na našem území. Vzhledem k tomuto výročí byla od konce roku 2002 připravována stěžejní publikace – reprezentativní kniha s názvem „Komitét 1866 – Péče o válečné památky v běhu staletí“, mapující dosavadní historii spolku a aktuální výzvy, před nimiž stojí. V této souvislosti byla také za přispění Muzea východních Čech vytvořena pamětní deska zakladateli Komitétu Janu Nepomuku Steinskému v podobě zlomeného sloupu s reliéfem, která byla umístěna před budovou muzea na Chlumu a slavnostně odhalena v rámci podzimní Valné hromady, která se uskutečnila v dřívějším termínu – již 4. října coby Výroční den Komitétu 1866. V jeho rámci byly předány nové členské průkazy a spolkové odznaky a byli slavnostně jmenováni dva čestní a 21 zasloužilých členů Komitétu 1866.

Z dalších publikací je třeba jmenovat informační skládačky využívané k propagaci cestovního ruchu, jednak o jednotlivých bojištích, jednak o samotném Komitétu 1866. Tyto materiály byly vydány také v německé a polské verzi.

Centrální akce Komitétu 1866 se tento rok konala v Nechanicích na Královéhradecku a proběhla v rámci oslav 750. výročí první písemné zmínky o Nechanicích dne 21. 6. 2003. Po dopoledním pietním aktu u pomníku z roku 1866 na náměstí proběhla tamtéž v odpoledních hodinách bitevní ukázka, která se tradičně těší největšímu zájmu široké veřejnosti. Do pozdních večerních hodin pak probíhal kulturní program.

Stěžejním pomníkem opraveným v roce 2003 za spolupráce hořické SPŠK byl pomník 51. pěšího pluku ve Svíbu. Ve Václavicích byl znovu odhalen a slavnostně vysvěcen zrestaurovaný pomník VI. armádního sboru. Došlo také k diverzifikaci finančních zdrojů – přes Nadaci Duhová energie ČEZ bylo možné přistoupit k další fázi budování naučných stezek (z Náchoda přes Českou Skalici do Josefova); do projektů s podporou strukturálních fondů EU byl navržen další soubor nejhroženějších pomníků vyžadujících akutní opravu, stejně jako komplexní „Via Belli 1866“ předvídané propojení naučných stezek na území Královéhradeckého kraje.

Počátkem roku 2004 bylo vzhledem ke stále se rozšiřující škále úkolů ve všech stěžejních oblastech činnosti spolku (péče o válečné hroby a pomníky, rozvoj

cestovního ruchu, publikační činnost) rozhodnuto vytvořit placenou funkci tajemníka Komitétu 1866, kterým se v červnu po proběhlém výběrovém řízení stal T. Böhm. Zároveň došlo v tomto roce také k vytvoření nové koncepce vydávání spolkového časopisu *Bellum 1866*, kdy byl počet čísel redukován na dvě ročně, ovšem v širším rozsahu a nové grafické úpravě vycházející z obalu knihy Komitét 1866 - Péče o válečné památky v běhu staletí. K podpoře cestovního ruchu byla koncem roku 2004 zhotovena první verze turistického produktu „Putování po bojištích z roku 1866“, skládající se z turistické šekové knížky a mapy bojišť v Královéhradeckém kraji, a umožňující zvýhodněný vstup do muzeí a dalších turisticky zajímavých objektů.

Zásadním momentem prvního pololetí roku 2004 bylo uspořádání konference u příležitosti dvoustého výročí narození polního zbrojmistra Ludwiga von Benedeka. Akce se v prostorách Muzea východních Čech v Hradci Králové zúčastnila odborná veřejnost i představitelé státní správy, kteří v dopoledním bloku vyslechli přednášky věnované osobnosti a působení L. von Benedeka, zatímco odpolední blok pojednával o současném stavu východočeských bojišť roku 1866 a jejich využití pro kulturní, společenské a turistické aktivity v regionu. Pořádání Centrální akce Komitétu 1866 v České Skalici v červnu 2004 mělo dva zásadní důvody – odhalení pomníku osazeného na hrobě 19 pruských a rakouských vojáků, exhumovaných v polovině roku 2003 při stavbě obchvatu města, a slavnostní otevření naučné stezky Česká Skalice – Josefov.

Díky dalšímu grantu Nadace Duhová energie ČEZ bylo možné začít realizovat další etapu *Via Belli 1866* – naučnou stezku po bojišti u Jičína. Zásadním počínem v oblasti rekonstrukce pomníků byla v roce 2004 oprava litinového pomníku Hesse a dalších 33 válečných hrobů, financovaná grantem Ministerstva obrany ČR, realizace probíhala z velké části rovněž v následujícím roce 2005. Díky dalším úspěšným účastem v grantových řízeních bylo možné opravit hřbitovy v Máslojedech a Novém Bydžově. Na Moravě bylo střežným bodem rekonstruování pomníku majora Behra na tovačovském bojišti, kde hlavní práce na demontovaném pomníku sice proběhly, zhotovení nových základů se ovšem protáhlo na několik dalších let.

V roce 2004 také vrcholilo snažení Komitétu 1866 připomínkovat legislativní proces přípravy nového zákona o válečných hrobech, který byl nakonec přijat pod číslem 122/2004 Sb. a neakceptoval oprávněnou snahu Komitétu být relevantním subjektem při podávání žádostí o opravu pomníků z daného historického období; o dotace může dle zákona žádat pouze vlastník pomníku či předmětného pozemku.

Z nových publikací v roce 2005 můžeme zmínit knihu Z. Jánského „Bitva u Náchoda 27. 6. 1866“ a počátek postupného vydávání průvodců po naučných stezkách v jednotné grafické úpravě. Pokračovalo také vydávání série nových pohlednic, tentokrát s tematikou pomníků a podobenkami pohřbených osobností.

Lokace hlavní vzpomínkové akce pořádané Komitétem měla opět spojitost z realizovanými projekty. Z toho důvodu proběhla Centrální akce Komitétu v Jičíně a Železnici, kde byla slavnostně otevřena nová naučná stezka vedoucí tímto bojištěm. Kromě tradiční, divácky velmi atraktivní bitevní ukázky proběhl v odpoledních hodinách pietní akt u pomníku na Letné. Město Trutnov si pak 10. září 2005 připomnělo za účasti členů tradičních historických jednotek 100. výročí převezení ostatků polního podmaršálka Ludvíka von Gablenze do Trutnova.

Při této příležitosti vydalo město Trutnov publikaci, na jejímž vzniku se významně podílel technický referent na tamním bojišti V. Grof.

Jedním z hlavních bodů podzimní Valné hromady konané ve Vřestarech byla změna stanov Komitétu 1866, která ovšem následně nebyla schválena Ministerstvem vnitra ČR z důvodu neexistence právního aktu dokazujícího, že Komitét 1866 je právním nástupcem všech zaniklých spolků vyvíjejících v minulosti činnost na jednotlivých bojištích. Poprvé od roku 1996 byly zvýšeny členské příspěvky na 500 Kč ročně.

Jedna z nejvýznamnějších rekonstrukcí pomníků se tentokrát odehrála na periferii – v severních Čechách. Zde byl v červnu 2005 odhalen pomník padlým rakouským vojákům v Kuřívodách. Stal se prvním z řady dalších obnovených pomníků na tomto léta opomíjeném bojišti. Práce technického referenta J. Náhlovského za úzké součinnosti s Obecním úřadem v Ralsku vrcholila uspořádáním Centrální akce Komitétu 1866 v Kuřívodách o rok později.

Rok 2006 byl výjimečný díky 140. výročí prusko-rakouské války. V tomto roce tedy vystoupily do popředí nejrůznější kulturně-vzpomínkové akce věnované propagaci tohoto období českých dějin mezi nejširší veřejností. Komitét 1866 spolupracoval také při pořádání konferencí se zaměřením na rozvoj turistického ruchu („Bojiště 1866 a cestovní ruch“ v rámci výstavy Infotour v březnu, vědecká konference „Rok 1866 a východní Čechy“ v dubnu), vernisáž výstavy „Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866“, uspořádané Muzeem východních Čech, proběhla v květnu. Výroční Valná hromada se toho roku uskutečnila v rámci slavnostního shromáždění u příležitosti 140. výročí prusko-rakouské války a 100. výročí úmrtí prvního protektora Komitétu 1866 Viléma ze Schaumburg-Lippe v Náchodě počátkem dubna 2006. K této příležitosti byly vydány dvě publikace – „Generál jízdy princ Vilém ze Schaumburg-Lippe“ autorů H. Kalábové a Z Jánského a „Bitva u Náchoda 1866“ posledně jmenovaného autora. Komitét rovněž vydal speciální medaili ke 140. výročí a odznak ke 100. výročí úmrtí Viléma ze Schaumburg-Lippe.

Ještě v květnu uspořádal Komitét 1866 zájezd na německá bojiště u Bad Langensalzy z roku 1866 a Jeny z roku 1806. Platnými průvodci zde byli naši němečtí členové H. Grossmann a A. Krahn, kteří region dokonale znají. V průběhu měsíce června pak každý víkend probíhaly vzpomínkové akce na některém z bojišť: 10. června Centrální akce Komitétu 1866 v Kuřívodách spojená s představením publikace „Srážka u Kuřívod 26. 6. 1866“ od J. Náhlovského, o týden později vzpomínka na jezdeckou srážku u Červené Hory na Náchodsku a posléze tradiční natírání pamětní desky s datem 27.6.1866 v Trutnově. V Témže termínu proběhla také vzpomínková akce u kbelnického ossaria na Jičínsku. Vše směřovalo k vrcholu této série počátkem července v Hradci Králové a pochopitelně na Chlumu. Nad kulturními akcemi pořádanými u příležitosti 140. výročí bitvy u Hradce Králové převzal tehdy záštitu prezident ČR V. Klaus. Po tradiční červencové vycházce po bojišti u Tovačova se účastníci setkali ještě jednou v polovině září ve Dvoře Králové nad Labem, vzpomínaje zde na odchod Prusů před 140 lety.

Do poloviny roku byly také dokončeny veškeré rozpracované naučné stezky v rámci projektu Via Belli 1866. Jednalo se o trasy Josefov-Smířice-Chlum, Hradec Králové-j jižní křídlo a Hradec Králové-Chlum. Pro podporu prodeje publikací vydaných Komitétem byly vyrobeny univerzální stojany zapůjčené zdarma

prodejcům. Na podporu turistického ruchu byly vydány rovněž dřevěné turistické známky a nový nadčasový turistický produkt „Vojenské památky severovýchodních Čech“, zaměřený na popularizaci nejvýznamnějších vojensko-historických památek, muzeí a pamětihodností kraje, určený pro roky 2007-11.

Podzimní Valná hromada v Novém Bydžově rekapitulovala dění v roce 140. výročí a ocenila zapojení státní správy a médií. Byly předány pamětní medaile Komitétu členům, kteří se aktivně angažovali na organizaci a zabezpečení proběhlých vzpomínkových akcí, a jmenování noví čestní a zasloužilí členové spolku. Koncem roku 2006 podal Komitét žádost na projekt „Na pomezí Čech a Kladska“ financovaný prostřednictvím Euroregionu Glacensis. Projekt je zaměřen na zajištění rozvoje cestovního ruchu po bojištích u Náchoda a České Skalice formou hypoturistiky, spolupráce s KVH Josefov na kulturní akci v Josefově v červenci 2007, účast na kulturních akcích v polském Klodzku a Stoszowicích.

K významným opravám pomníků lze zařadit celkovou rekonstrukci vojenského hřbitova z roku 1866 v zámecké aleji v Náchodě, soubor pomníků na hřbitově v Choustníkově Hradišti a renovaci tří pomníků v okolí Jánské kaple v Trutnově.

V roce 2007 se stěžejní práce přesunuly na Jičínsko, kde byla největším projektem kompletní renovace střešní krytiny ossaria v Kbelnici. Na náhodském bojišti byl rovněž opravován zdejší významný pomník – 4. a 6. kyrysnického pluku ve Vysokově, stejně jako pomníky na vojenském hřbitově tamtéž. Rekonstrukce dalšího souboru patnácti pomníků pokračovala na bojišti u Kuřívod. Na královéhradeckém bojišti byl opraven pomník pěšího pluku č. 4 Hoch und Deutschmeister v Rozběřicích. K prolomení patové situace došlo při jednání se samosprávou města Tovačov, kde se po několika letech obnovily práce na dokončení restaurace pomníku majora Behra.

V rámci projektu Via Belli 1866 byly realizovány poslední úseky naučných stezek na Hořicku a na bojišti u Dvora Králové nad Labem. Na Trutnovsku pak byla kompletně zrenovována místní naučná stezka po bojišti u Trutnova a prodloužena tak, že spojuje Trutnov s Dvorem Králové nad Labem na jedné straně a Kamiennou Gorou na druhé. Ke všem bojištím ve východních Čechách byly vydány informační materiály pod hlavičkou projektu „Cestovní ruch na česko-kladském pomezí“.

Na Výroční 22. Valné hromadě v dubnu 2007 bylo zvoleno po pečlivé přípravě směřované k zapojení co největšího počtu členů nové rozšířené předsednictvo, které čítá 24 členů. V této souvislosti proběhlo na následujícím zasedání předsednictva rozdělení členů do pracovních skupin, aby se aktivita spolku rozšířila na větší počet aktivně pracujících členů. Úspěšně lze hodnotit aktualizaci a dopracování internetové prezentace, které se zhostil P. Lazaruko. Podzimní Valná hromada ve Věstarech řešila především blížící se 120. výročí založení původního Komitétu, které bude připomenuto odhalením pomníku na hrobě zakladatele spolku J. N. Steinského na Olšanských hřbitovech v Praze, kde Komitét uhradil nájem hrobového místa na příštích 30 let. Ze dvou variant pomníku předložených Valné hromadě byla vybrána moderní verze tří balvanů doplněná textem.

Centrální akce Komitétu 1866 se konala v netradičním červencovém termínu a netradiční bylo i celkové aranžmá, kdy se jedním víkendem prolínaly

vzpomínky na dvě historická období našich dějin. Tím prvním je 141. výročí prusko-rakouské války roku 1866 a druhým pak 215. výročí úmrtí stavitele pevnosti Charlese de Ligne. Akce se zúčastnily více než dvě stovky vojáků v historických uniformách z ČR a Polska (partnerů projektu z Srebrne Góry a Klodzka). Ve dnech 24. - 26. srpna 2007 se uskutečnila v polském městě Klodzko kulturní akce „Dny kladské tvrze“, na které participoval také Komitét 1866 a další historické jednotky z Čech.

V roce 2008 pokračovala pilná práce na opravách pomníků, jen na hradeckém bojišti jich bylo opraveno třiadvacet za spoluúčasti nejen centrálních institucí, ale i místních obcí. Kromě toho bylo na královéhradeckém bojišti osazeno 14 kusů zaniklých či poničených šachetních křížů novými pískovcovými sokly s kříži. Na českoskalickém bojišti byla zahájena rozsáhlá rekonstrukce vojenského hřbitova u Zlíče, přičemž v první fázi prací bylo opraveno 17 pomníků a typových křížů. Na Trutnovsku byla dokončena rekonstrukce vojenského hřbitova u Poříčí, na vojenském hřbitově u Kbelnice bylo opraveno celkem 16 pomníků včetně umístění nových soch sv. Petra a sv. Pavla na zrestaurovanou bránu. Na Moravě byl v září po několikaletém úsilí o zabezpečení opravy slavnostně odhalen zrekonstruovaný kříž e. č. 11 u Čechůvek na Prostějovsku.

Z hlediska pořádání kulturních a vzpomínkových akcí je třeba kromě centrální akce Komitétu, která proběhla v náhradní lokalitě oproti původně plánované Chrastavě, především nutno zmínit podzimní 25. Valnou hromadu Komitétu 1866, konanou v sobotu 15. listopadu netradičně v Praze. Důvodem této lokace bylo především pietní shromáždění u příležitosti dvou významných výročí z historie našeho spolku – prvním bylo 160. výročí narození zakladatele Komitétu J. N. Steinského, druhým 120. výročí založení původního spolku. Slavnostní pietní akt se konal na Olšanských hřbitovech u hrobu J. N. Steinského, na němž byl odhalen moderně koncipovaný pomník jako odkaz budoucím generacím.

Pokračovaly rovněž aktivity spojené s rozvojem cestovního ruchu. Naučné stezky už protkaly téměř všechny bojiště, nejnověji byla otevřena naučná stezka v rámci centrální akce v severních Čechách. Zásadní je rovněž zapojení Komitétu 1866 do projektu historických rekonstrukcí na česko-kladském pomezí, které jsou dlouhodobě financovány z operačního programu přeshraniční spolupráce CZ-PL. Jednotlivé historické rekonstrukce jsou zasazeny do různé historické doby charakteristické pro danou lokalitu a probíhají rovnoměrně celou turistickou sezónou od května do září.

V následujícím roce 2009 byly na královéhradeckém bojišti restaurovány pomníky u usedlosti Hejcmanka, u nichž proběhl pietní akt na tradiční podzimní Dušičky spojené s Valnou hromadou Komitétu, kompletní oprava vojenských hřbitovů v Sadové, Hořících (u sv. Gotharda) a Nechanicích -Komárově. Další čtrnáct pomníků opravila hořická škola v rámci maturitních prací. Na Chlumu je v podstatě dokončená stavba muzea včetně venkovních terénních úprav a nového parkoviště pro návštěvníky. Dokončena byla také oprava všech pomníků na vojenském hřbitově u Zlíče. K významné události došlo ve Dvoře Králové nad Labem, kde byl 26. září 2009 slavnostně znovu odhalen a posvěcen centrální pomník války 1866 na nábřeží Jiřího Wolkera za účasti představitelů města, Komitétu 1866, místního kaplana a členů vojenských historických jednotek.

Nejvýznamnější akce v severních Čechách se uskutečnila 6. prosince, kdy došlo k instalaci stojanu s naučnou tabulí v Bosni, a tím ke kompletnímu dokončení trasy stezky Mimoň – Kuřívody – odbočka Osečná – Ševcín – Klášter Hradiště nad Jizerou – Mnichovo Hradiště – Boseň, jejíž výstavba byla zahájena již v roce 2008. Celá uvedená trasa se skládá z jedenácti zastávek a propojil se úsek Mimoň – Boseň s již stávající stezkou po bojišti u Jičina, dále přes Hořice v Podkrkonoší s bojištěm u Hradce Králové. Odtud se návštěvník dostane po další stezce až do Hradce Králové. Na Moravě proběhla zásadní oprava pomníku e.č. 7 a jeho bezprostředního okolí, ke znovuoživení došlo při tradiční vycházce po tovačovském bojišti v červenci. V posledním čtvrtletí roku 2009 bylo věnováno také úsilí směřující k opravě památky na prvního padlého rakouského vojáka ve válce prusko-rakouské 1866 – památku e.č. 35 v Písečné u Jeseníku. Díky aktivitě členů Komitétu i místních občanů byly objeveny nové pomníky, např. v Sokolově nebo Chudeříně u Litvínova.

Centrální akce Komitétu 1866 se konala po nezdaru původního záměru s Chrastavou v náhradním aranžmá v Ratibořicích spolu s Císařskými manévry. V jejím průběhu byl v blízkosti zámku odhalen pomník významnému mecenáši Komitétu Vilémovi princovi ze Schaumburg-Lippe. 26. výroční Valná hromada se konala v aule Národního domu v Jičíně a řešila dva důležité body. Prvním bylo schválení návrhu předsednictva na mimořádné prodloužení funkčního období stávajícího předsednictva ze dvou na čtyři roky z důvodu rozpracovanosti většího počtu grantů a dalších projektů, které by stávající odpovědní funkcionáři Komitétu měli dokončit v rámci svého funkčního období. Druhým zásadním bodem byl průzkum ochoty členů zapůjčit Komitétu finanční prostředky na provozní zajištění projektu Historické rekonstrukce, jehož detaily byly později zveřejněny v informačním Bulletinu.

ČINNOST KOMITÉTU 1866 V ROCE 2010

Rok 2010 byl dalším v pořadí úspěšných sezón, kdy se dařilo z Operačního programu přeshraniční spolupráce CZ-PL 2007-13 financovat nejen opravy dalších pomníků, ale také pestré spektrum akcí na podporu cestovního ruchu. Centrální akce Komitétu se po mnoha letech přesunula na Moravu, kde se díky neúnavné práci tamějšího technického referenta podařilo restaurovat stěžejní pomníky na bojišti u Tovačova. Především byl ale rok 2010 rokem příprav zatím nevídané akce v moderní historii Komitétu, a to výstavby zbrusu nového pomníku. Pomník jezdecké srážky u Střezetic, koncipovaný jako výraz hlubokého souznění mezi člověkem a koněm nejen na bitevním poli, dostává díky sochaři Petrovi Novákovi z Jaroměře konkrétní obrysy. Během roku se také spustila informační kampaň mající za cíl shromáždit na toto dílo finanční prostředky, celkový rozpočet byl vyčíslen na sumu okolo 3 mil. Kč.

K 31. prosinci 2010 měl Komitét 1866 celkem 115 řádných, 6 čestných a 31 zasloužilých členů. Po člensky hubených letech minulých, kdy docházelo v lepším případě ke stagnaci počtu členů a v posledku i výraznějšímu úbytku, bylo v průběhu roku přijato osm nových členů.

Činnost Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 již tradičně dělíme do několika samostatných oblastí:

1. Péče o válečné hroby a pomníky
2. Pořádání vzpomínkových, kulturních a společenských akcí
3. Publikáční činnost
4. Podpora rozvoje cestovního ruchu
5. Spolková činnost
6. Spolupráce s orgány státní správy a samosprávy

PÉČE O VÁLEČNÉ HROBY A POMNÍKY

Zásadním zdrojem pro financování veškerých aktivit, tedy i oprav pomníků, zůstávaly stejně jako v roce předcházejícím evropské fondy, díky čemuž se podařilo odvést další díl nikdy nekončící práce, o jejichž detailech informují na tomto místě pravidelně jednotliví techničtí referenti.

Zpráva technického referenta bojiště u Hradce Králové Jiří Vilím – Pavel Mrkvička

Tak jako v předchozích letech se i v roce 2010 podařilo opravit na Královéhradeckém bojišti množství památek. Hlavní těžiště oprav spočívalo ve dvou projektech. První byl nazván „Záchrana památek 1866 na Královéhradecku“, financován byl z dotace Euroregionu Glacensis, která je určena na opravu památek, údržbu bojišť a naučných stezek a pořádání kulturních akcí, kde se podařilo opravit na našem bojišti více než desítku pomníků, zejména v jihovýchodní části Svíbu. Druhý pod názvem „Záchrana památek z války roku 1866 na bojišti u Hradce Králové“ mohl být uskutečněn díky dotaci Místní akční skupiny (MAS) – Hradecký venkov, jehož zakládajícím členem je také Komitét 1866. Žádost byla podána ve výši 500 000 Kč na opravy pomníků v letech 2010 a 2011, které stojí mimo definovatelné parcely a nelze je jinak opravit. Dotace pokryje 90% nákladů. Na opravy bylo vybráno 24 většinou menších památek. Těžiště prací obou těchto rozsáhlých akcí nese opět osvědčená kamenická firma Novotný. Drobné nedodělky, které již počasí nedovolilo zrealizovat, budou odstraněny na jaře 2011. Byly opraveny tyto památky: typové pyramidy ve Mžanech, e.č. 13 (15.600 Kč), e.č. 189 (18.600 Kč) a e.č. 244 (18.000 Kč), dále typová pyramida e.č. 85 ve Stračovské Lhotě

Opravený pomník e.č. 108
v Hoříněvsi

na hrobě dvou rakouských a dvou pruských vojnů (19.200 Kč) a na hřbitově v Hořiněvsi tyto památky na hrobech: e.č. 105 (16.800 Kč), e.č. 106 (19.200 Kč), e.č. 107 (54.600 Kč), e.č. 108 (16.800 Kč), e.č. 109 (33.000 Kč), e.č. 110 (18.600 Kč) a e.č. 111 (16.800 Kč). V Bříze to jsou pyramidy e.č. 273 (13.440 Kč), e.č. 274 (12.600 Kč) a kříž e.č. 398 (25.800 Kč), ve Všestarech žulová stéla na hrobě rakouského dělostřelce Köglera e.č. 290 (13.800 Kč) a pyramidu na společném hrobě e.č. 392 (12.000 Kč). V Lípě kříž na hrobě e.č. 429 (19.200 Kč), na Chlumu typové pyramidy e.č. 250 (19.200 Kč) a e.č. 271 (19.200 Kč), na návsi v Kunčicích pyramida e.č. 253 (19.800 Kč), v Kopaninách kříž e.č. 178 (23.400 Kč), v Dohalicích kříž na společném hrobě e.č. 305 (22.560 Kč), v Sověticích pyramida všeobecného věnování e.č. 230 (14.400 Kč) a konečně v Rosnicích kříž e.č. 399 (21.600 Kč). Byla uskutečněna také údržba pomníků e.č. 22, litinového „Fürstenberského“ kříže (247.500 Kč) a e.č. 452 kovaného kříže na hrobě Baterie mrtvých (35.200 Kč). Několik pomníků bylo opraveno v rámci maturitních prací žáky Střední kamenické školy v Hořicích.

Obec Máslojedy přikročila ke generální opravě mariánského sloupu na místním vojenském hřbitově. Celá památka byla rozebrána, byly vybudovány nové základy a kamenné díly zrestaurovány celkovým nákladem 314.500 Kč. Dotace na opravu z titulu „Opatření a rozvoj kulturního dědictví venkova“ činí 242.168 Kč. V základech sloupu byla objevena schránka s mincemi, medailonkem

Opravený pomník e.č. 109 v Hořiněvsi

Vojenský hřbitov 1866 v Máslojedech

Opravený pomník e.č. 290 ve Všestarech

a křížkem z dob předchozích oprav a dopis z roku 1972, kdy byla památka naposledy restaurována. Do nové schránky byly ještě přiloženy mince soudobé a dvě mince pamětní a schránka byla uložena opět do základů sloupu.

Počátkem roku 2010 byl kontaktován jednatel spolku Tomáš Kaláb Dr. Dieterem Langerem z německé organizace Bundesheimatgruppe Stadt und Landkreise Strehlen, která sdružuje potomky českých emigrantů z pruského Slezska. Jeden z potomků těchto emigrantů J. M. Flegler bojoval ve válce roku 1866. Záměrem tohoto spolku bylo zřídit ve Světi na hřbitově původně upomínkový kámen, později pamětní desku, proti čemuž předsednictvo Komitétu nemělo námitek. Tento záměr se uskutečnil 19. září 2010, kdy byla deska za účasti členů spolku, pod taktovkou předsedy a jednatele Komitétu 1866, slavnostně odhalena a vysvěcena.

*Obnovené šachetní kříže na hřbitově
v Nedělišti*

zasloužil zejména kolega Pavel Tschiedel. Nyní je snažení napřímáno na shánění finančních prostředků k realizaci samotného pomníku. Již loni byl zpracován investiční záměr a žádosti na „obnovu pietního místa jezdecké srážky u Střezetic“ a generální opravu ústředního pomníku e.č. 275 „Baterie mrtvých“ na Chlumu s tím, že pokud uspěje jen jedna žádost, bude preferován pomník střezetický. Bohužel byly zamítnuty žádosti obě. Tím padla naděje na získání větší sumy peněz z dotací Ministerstva obrany.

Na bojišti se opět uskutečnily, kromě několika menších, dvě plánované brigády. Dne 17. 4. 2010 proběhla jarní brigáda, které se účastnili kolegové Jiří Kozák, Jiří Musílek, Pavel Mrkvička a Jiří Vilím. Tato akce, stejně jako na ostatních bojištích, byla zaměřena na ošetření a nátěry tabulí naučných stezek a úpravu okolí těchto tabulí. Naše trasa byla zaměřena na naučnou stezku vedoucí jižním křídlem bojiště od Cerekvice přes Nechanice a Hrádek do Rozběřic ke „Šramovu kříží“. To znamená, že bylo ošetřeno celkem 26 kusů tabulí. Cestou byla

Na výročí bitvy u Hradce Králové bylo otevřeno nové muzeum bitvy, s novou naučnou stezkou nazvanou „Centrální bojiště Chlum“, ke které Muzeum východních Čech zastoupené kolegou Chvojkou za spolupráce Komitétu vydalo stejnojmenného průvodce. V současné době pan Aleš Chvojka připravuje panely naučné stezky po Svību a okolí. Také k této stezce byl vydán průvodce.

Velké úsilí věnují členové výboru Komitétu přípravě realizace zamýšleného pomníku jezdecké srážky u Střezetic. V současné době je zakoupen pozemek na našimi předchůdci původně zamýšleném místě, a po větších peripetiích jsme obdrželi povolení ke stavbě pomníku, o což se

pořizována fotodokumentace k připravovaným opravám památek. Podzimní brigáda se uskutečnila v sobotu 6. 11. 2010 a účastníci se jí opět kolegové Jiří Kozák, Jiří Musílek, Pavel Mrkvička a Jiří Vilím. Práce se soustředily zejména na údržbu okolí pomníků v lese Svíb a Holá. Motorovou pilou a křovinořezem byla odstraněna přerostlá vegetace, shrabáno listí a proveden celkový úklid v širším okolí památek, kterých bylo celkem upraveno dvacet sedm.

Bojišti se opět nevyhnuli vandalové. V noci na 19. srpna byl stržen na hořickou silnici litinový pomník e.č. 291 rakouského pěšího pluku č. 49 u lesa Holá. Jehlan i s orlem byl roztržštěn a při pádu zničil i jeden díl litinového oplocení a kamenné stupně. Dva týdny na to zjistil technický referent při obchůzce poničenou a olámanou litinovou saskou kostku e.č. 44 na hřbitově v Probluzi. Oba tyto případy byly správcem bojiště Alešem Chvojkou oznámeny policii a následně pojišťovně. V září kolega Jiří Synek upozornil na vylomený litinový kříž se zničením čelní strany kamenného hranolu u pomníku e.č. 248 na hrobě pruského poručíka Emila Sperlicha u Spáleného mlýna. Kříž i odlomená část hranolu byla zajištěna kolegou Mrkvičkou, aby se předešlo ztrátě.

Podzimní brigáda v lese Svíb dne 6. 11. 2010

Zpráva technického referenta bojiště u Náchoda Josef Týfa

V roce 2010 byly provedeny dvě brigády společně s 6. praporem polních myslivců na bojištích v Náchodě a České Skalici. Při těchto brigádách byla prováděna údržba kolem pomníků a drobné opravy.

Na jaře byla přivezena putovní výstava 1866 z Klodzka a rámy i plátna bylo nutno ošetřit. Byl proveden nový nátěr stojanů. Poté byla výstava odvezena do muzea na Chlumu u Hradce Králové, kde byla instalována. Začátkem srpna byla rozebrána a následně odvezena k instalaci na tovačovský zámek.

Dále bylo prováděno sečení křovinořezem a mulčovacím strojem na bojištích v Náchodě, České Skalici, na Jičínsku a Hradecku. Toto bylo prováděno na vybraných památkách, které jsou mimo obce.

Z jara loňského roku bylo ve spolupráci s OÚ Vysokov provedeno sestříhání živého plotu kolem pomníku „Myslivec“ ve Vysokově. Rovněž bylo projednáno odstranění poškozených stromů u uvedeného pomníku.

Nejvýznamnější akcí v roce 2010 bylo zajištění celkové rekonstrukce pohřebiště z války roku 1866 v Broumově. Komitét 1866 v roce 2008 zpracoval investiční

záměr a žádost o dotaci z rozpočtu Ministerstva obrany ČR pro město Broumov. Žádosti bylo vyhověno a v roce 2010 tak mohl Komitét 1866 zajistit celkovou rekonstrukci všech tří pomníků. Ve výběrovém řízení zvítězila z předložených nabídek firma Umělecké kovárství Červenka a Pospíchal z Hlinska. Kamenické práce zajišťovala prostřednictvím subdodávky firma kamenictví Josef a David Novotný z Čermné. Celkový rozsah prací činil 608 tis. Kč.

Pomník obětem války z roku 1866 v Broumově před a po opravě

Zpráva technického referenta bojišť u České Skalice a Sviníšťan Tomáš Vondryška

V roce 2010 jsem na bojištích uspořádal několik pracovních brigád menšího i většího rozsahu. Při první z nich dne 11. 4. bratři Radek a Zbyněk Hynkovi uklidili spadané větve a pohrabali listí kolem vybraných pomníků. Následující víkend se u České Skalice a Sviníšťan natřely barvou všechny stojany tabulí naučných stezek, což zajistili členové SPVH Náchod a Komitétu 1866 při své plánované jarní brigádě.

Dalších dvou menších pracovních akcí se v létě opět zhostili bratři Hynkovi a zajistili běžnou údržbu okolí pomníků u Miskolez. Této části sviníšťanského bojiště bych rád věnoval svou pozornost i v následujících letech, neboť je zde stále mnoho práce. Nutné bude nechat kameníky zrestaurovat oba pruské pomníky

e. č. 21. a 22. včetně obnovy litinového oplocení nad hrobem pruského poručíka Timona von Rentke Fink. Terénní úpravy v tomto prostoru jsou již prakticky dokončené a zbývá se zaměřit zejména na opravu těchto památek, které jsou v neutěšeném stavu. Příjemné jsou ale ohlasy u místních obyvatel, kteří neskrývají potěšení nad započatou obnovou tohoto zpustlého místa.

Při své podzimní brigádě SPVH Náchod dne 6. 11. za hojné účasti členů navštívil i skalické bojiště. Nejvýznamnějším počinem toho dne bylo shrabání a odstranění spadaného listí na vojenském hřbitově u Zliče. Posekána byla tráva kolem pomníku 5. praporu polních myslivců před bažantnicí a odstraněny keře u pomníčku dvou padlých jezdců nedaleko restaurace Barunka. U Spícího lva v Dubenské bažantnici jsme urovnali část rozvaleného schodiště a také v okolí památky posekali trávu.

Díky příjemnému počasí jsem hned na příští víkend oslovil kamarády a vyrazili jsme v počtu pěti nadšenců k České Skalici. U viaduktu při náhodské silnici jsme vykopali nedávno objevené torzo soklu z typového kříže a prořezali bujnou vegetaci, která tu stačila za necelý rok vyrůst. Ze země jsme vyzvednuli

Obnažení dvou soklů typových křížů u Dubenské bažantnice

i další torzo soklu zapomenutého typového kříže na louce u silnice protínající Dubenskou bažantnici. Oba sokly, které jsem u sebe dočasně uložil, je nutné zrestaurovat a doplnit chybějícími kříži. Věřím, že se je podaří uvést do původního stavu a vrátit na místo v průběhu roku 2011. V Miskolezích jsme

posekali trávu i shrabali listí v okolí pruských pomníků a v jabloňovém sadě u Sviništan doslova vysvobodili tři typové kříže ze zajetí hustého dvoumetrového rákosí.

Za přiložení ruky k dílu v letošním roce bych chtěl jmenovitě poděkovat Jaromíru Horkému, Jiřímu Kutákovi a Radkovi i Zbyňkovi Hynkovým.

Odstranění vegetace při brigádě dne 13. 11. 2010 na bojišti u Sviništan

Zpráva technického referenta bojiště u Dvora Králové n/L Ing. Pavel Tschiedel

V průběhu června se podařilo objevit hromadný hrob zemřelých ve válce r. 1866 v kukském hospitálu, který byl tehdy přeměněn v lazaret. Ve spolupráci s pracovníky NPÚ – Hospitálu Kuks se podařilo získat seznam pochovaných, vypsáný z knihy hrobových míst, uložené v archivu Hospitálu, dle zápisu Alfreda Faltise, asistenta hospitálního lékaře, z r. 1939. Příležitostně bude zpracován ještě hrob vojáků z 1. sv. války, dle knihy jich tu má být osm (devátý byl koncem 30. let přenesen do osária v Kraslicích).

V průběhu roku byla opět prováděna běžná údržba pomníků na Královědvorském bojišti, cca z 20% byly očištěny přehřátou parou pod tlakem (Starý hřbitov).

Vedením města Dvůr Králové byla opět vypsána nová pravidla pro granty z rozpočtu města, která i letos obsahují grantový titul v oboru památková péče. Jsem připraven požádat o grant na opravu votivního kříže na královědvorském bojišti v Nové Podharti.

Zpráva technického referenta bojiště u Trutnova a Starého Rokytníku Vlastimil Grof

V oblasti Trutnovska byly v tomto roce provedeny zásadní opravy dalších celkem 5 pomníků z války 1866: u Janské kaple, na pastvině východně od vsi Bojiště a na mezi východně od Rubínovic. Jednalo se konkrétně v okolí Janské

*Pískovcový pomník
plukovníka Pehma
(e.č. 25)
u Janské kaple*

*Pomník se jmény
rakouských důstojníků
na hromadném hrobě
(e.č. 43) u Janské kaple*

*Pomník majora Heidela
(e.č. 44)
u Janské kaple*

kaple v lesoparku o černý syenitový pomník majora Heidela (e.č. T44), mramorový pomník s křížem se jmény rakouských důstojníků na hromadném hrobě (e.č. T43), pískovcový pomník s mramorovou deskou plukovníka Pehma (e.č. T25), dále na Bojišti pomník s křížem na hromadném hrobě 60 Rakušanů a 4 Prusů (e.č. T60) a konečně pěkný pískovcový pomníček s křížem a mramorovou deskou na hrobě 3 rakouských vojáků (e.č. T72) u Rubínovic.

Na základě výběrového řízení se stala dodavatelem oprav osvědčená firma Kamenictví Novotný z Čermné a celkový obnos se vyšplhal do výše 120.000,- Kč včetně subdodávek.

U pomníku v Rubínovicích kromě samotné restaurátorské opravy kamene a vybudování nového základu byla zhotovena a osazena i nová mramorová deska, vyrobená přesně podle dochované fotografie, tentokrát však již se správným nápisem (předchozí náhražka z 80. let 20. stol. byla zavádějící). Pata kříže byla po letech amatérských oprav ve špatném stavu a po slepení vyžadovala rozsáhlé přetmelení. Mimo to bylo okolí pomníku upraveno a okrášleno přerovnanou kamennou obrubou u hrobu, který byl současně s tím

*Pomník na hromadném hrobě
60 Rakušanů a 4 Prusů (e.č. 60)
na Bojišti*

*Pomník na hrobě
3 rakouských vojáků (e.č. 72)
u Rubínovic*

doplněn zeminou. Terén kolem hrobu byl rovněž urovnán a oset travním semenem. Na Bojišti se oprava pomníku kromě zhotovení nového základu zaměřila na celkové očištění a zpevnění kamene a vyvrcholila barevným zvýrazněním nápisů. Ke konci roku bylo u opraveného pomníku dodatečně vybudováno nové dřevěné oplocení jako náhrada za 15 let staré a rozpadlé původní. Pomník se nachází uprostřed pastviny a plot ho tak chrání před rozvalením zvířaty. I zde byl z dovezené zeminy zformován rov a oset travním semenem.

U pomníku v sousedství Janské kaple se restaurátorské práce týkaly převážně jen očištění a hydrofobizace kamene a zvýraznění nápisů. Terénní úpravy se provádět nemusely. Za zmínku stojí, že rakouský mramorový pomník (e.č. T43) po dlouhé době dostal zase svůj původní kříž, který byl uražen a ztracen před více než 25 lety a následně přelomený nalezen v zemi v roce

2002 během kopání drenáže při opravě kaple. Po celou dobu byl na pomníku z iniciativy p. Jiřího Bucka z KVH osazen alespoň provizorní kříž s podobnými rozměry. Na tomto pomníku, spolu se sousedním Heidelovým, bylo vyzlaceno písmo a povrch kamene rozleštěn a impregnován přípravky na voskové bázi.

Posledním dosud nezmíněným pomníkem je jehlanec Pehmův, který nejevil tak značné poškození zubem času a vandaly, jako ostatní zde popsané pomníky. Kromě již dokončené běžné restaurátorské práce však bude v nejbližší době nápisní deska doplněna o chybějící portrétní fotografii padlého důstojníka na porcelánovém medailonu, tak jako se tomu stane i na desce plukovníka Stenglina (e.č. T30) na zdi Janské kaple.

Pomník (e.č. T26) od starosty Dr. Pauera, věnovaný všem padlým vojákům ležícím v zapomenutých neoznačených hrobech, byl doplněn novou pískovcovou koulí, protože ta, která tam byla dosud, pocházela z opravy v 90. letech 20. stol. a měla nesprávné rozměry. Ve shodě s dobovou fotodokumentací je tato nová koule opět opatřena ztlaceným povrchem.

Nízký pískovcový pomníček pruského setníka Reutera (e.č. T38) dostal také po dlouhé době zpět kovovou nápisní desku, kterou zhotovila v předchozím roce podle historické fotografické předlohy slévárna HVH, s.r.o. Horní Kalná.

Zde popsané opravy tak opět významně snížily počet dosud nerestaurovaných památek z války 1866 na Trutnovsku a přispěly ke zkrášlení příměstské krajiny.

Z dalších událostí stojí za zmínku tradiční červnová připomínka událostí 27. 6. 1866, která, tak jako obvykle, proběhla v režii KVH Trutnov a firmy p. Krčmáře, ale i naposled ve spolupráci se zanikajícím Domem kultury Trutnov. Ke zdaru akce svojí účastí přispěly mnohé tradiční uniformované jednotky a jezdeckvo. Zpestřením byla návštěva potomka tehdejšího starosty města Dr. Rotha z Vídně,

jenž si spolu s diváky připomněl události, které se kdysi nesmazatelně zapsaly do historie města i osudu jeho rodiny. Letošní kulturní akce se vymykala tradičnímu rámci tím, že kromě natírání pamětní desky načerno pak scénickou ukázkou divákům představila průběh okupace města Prusy, zatčení starosty a další události onoho krvavého dne.

Celkový součet finančních prostředků, které byly v roce 2010 městem Trutnov investovány do opravy válečných památek a s rokem 1866 spojených aktivit, jak již bylo výše uvedeno, byl pouze 120.000,- Kč. Tato částka se může zdát malá, ale nutno vzít v úvahu, že na Trutnovsku v současné době vyžaduje opravu už jen cca 16 památek, přičemž jsou z tohoto počtu 2 votivní kříže s válkou druhotně související, jeden hromadný hrob a 3 (z toho 2 tvoří pruský hřbitov) leží mimo katastr města a jeho integrovaných obcí. Shrnuto, v plánu práce na další roky je nyní aktuálně už jen 10 zásadních akcí.

Průběžná údržba a úklid naučné stezky „1866“ a zeleně u pomníků v okolí stál přibližně 250.000,- Kč a dalších 70.000,- Kč bylo proplaceno KVH jako mzda za průvodcovskou službu na naučné stezce.

Zpráva technického referenta bojiště u Jičína Martin Drapák

V roce 2010 se na jičínském bojišti uskutečnily dvě brigády. Ta první se konala na jaře 17. dubna, a to v počtu jedenácti členů našeho spolku. Přiložit ruku k dílu přijeli P. Skalský, M. Trakal, J. Hník, J. Votrubec, J. Hanuš, M. Malach, V. Sluka, P. Daníček, Z. Studený s bratrem, J. Náhlovský, M. Drapák a nový člen J. Trnka

*Natírání stojanu naučné stezky
v Mlázovicích 17. 4. 2010
(vlevo M. Malach, vpravo J. Hanuš)*

z Horní Brusnice. Brigáda byla zaměřena na obnovu nátěrů stojanů naučné stezky „Bitva u Jičína 29. června 1866“ a části naučné stezky „Po stopách války roku 1866 na Hořicku“, kde se po trase od Valdic stojany natíraly až do Šárovcovy Lhoty. Z druhé strany od Hořic natírala stojany skupina další. Mimo natírání se prováděly ještě menší zemní práce okolo pomníků.

Druhá brigáda podzemní proběhla 13. listopadu za účasti sedmi členů spolku, J. Votrubece, P. Skalského, M. Trakala, M. Malacha, P. Daníčka, Z. Studeného s bratrem a M. Drapáka. Tato brigáda byla zaměřena na úklidové a menší zemní práce okolo pomníků, hrabání listí a ořezání

náletových křovin v Podůlší, Zámezí, Železnici, Jinolicích, Dílcích, Kněžnicích, Libuni, Prachově, Dolním Lochově, Hrubé Skále a v Jičíně, kde byl obnoven nátěr na dřevěném kříži, e.č. 45, v Koněvové ulici.

*Martin Drapák při obnově nátěru kříže
na hrobě pruských důstojníků
v Koněvově ulici v Jičíně 13. 11. 2010*

*Brigáda u Zámezí 13. 11. 2010
(zleva J. Votrubec, M. Trakal,
S. Studený a P. Skalský)*

Na upozornění P. Lazaruka bylo dne 14. září p. Ing. Jiřímu Krupkovi, předsedovi ZO ČSOP Prachovské skály sděleno, že zastávka naučné stezky Prachovské skály poněkud nepatří před pomníky z války 1866 v Prachově. Pan Krupka slíbil, že se bude snažit o co nedřívější vyřešení této věci přemístěním na původní zvažované místo východně od autobusové zastávky.

Téhož měsíce došlo k posunutí zastávky naučné stezky č. 4 (Holín) o pár metrů, vzhledem k vybudování cyklostezky. Zastávka je umístěna blíže k silnici a je zde u ní lavička.

Na jičínském bojišti se konaly také kulturní vzpomínkové akce. První vzpomínková akce „Vzpomínka na boj v Prachovském sedle před 144 lety“ se konala 22. května v Prachově. Zde se před pomníky u vchodu do Prachovských skal konal pietní akt s čestnými salvami. Druhou akcí dne 5. června bylo 650. výročí obce Radim, jehož součástí byl pietní akt na místním hřbitově,

Bítevní ukázka v Prachově 22. 5. 2010

kde je pochován c.k. podporučík Bystronovský od 18. pěšího pluku. Další akcí, která se konala tentokrát v Železnici dne 10. července, byl Muzejní den, při kterém byly vystřeleny salvy u pomníku brigády c.k. generálmajora Pireta a v Muzeu byl promítnut film P.Lazaruka o válce roku 1866. Poslední akcí v Prachově dne 14. srpna byla vycházka po Prachovských skalách s názvem „Kudy chodil císařpán?“

Na závěr děkuji všem členům Komitétu, kteří se účastní brigád a všem těm, kterým není lhostejný osud pomníků na Jičínsku a jinde.

Zpráva technického referenta pro oblast severních Čech

Jiří Náhlavský

Dne 3. dubna proběhla brigáda na bojišti u Kuřívod zaměřená hlavně na sběr odpadků podél silnice E268 mezi pomníky e.č. 1 a 13. Při sběru bylo shromážděno 16 igelitových pytlů a mezi kuriozity sběru patřila záchodová mísa a zářivkové těleso. Uvedený počet pytlů sice nedosáhl počtu 19 jako v předešlém roce, ale vyrovnal se počtu v roce 2008. Je to důkaz, že někteří „lidé“ si úsek dlouhý přibližně 1,5 km stále pletou s domácím prostředím, kde rovněž odhazují vše nepotřebné. Další práce spočívaly v odstranění čtyř mohutných pařezů u pomníku e.č. 6 a 7. V rámci této brigády se také uhrabalo okolí u všech pomníků na bojišti. U Mnichova Hradiště došlo u pomníku e.č. 41 k vyřezání zbývajících náletových dřevin a k dokončení úpravy okolí, což byly poslední zbytky po skládce odpadu, která zde v minulosti svévolně vznikla. Zúčastnili se J. Náhlavský, M. Macek se zástupkyní Klubu vojenské historie z České Lípy, P. Novák a v dopoledních hodinách i M. Bratrych.

Brigáda 29. května byla na mnichovohradištském bojišti zaměřená na vysekání trávy u pomníků e.č. 1, 2, 4, 5, 13 – 16, 18 – 20. Další sekání trávy se uskutečnilo u Kuřívod, kde navíc byly vnitřní prostory obrubníků ošetřeny chemickým roztokem proti růstu vegetace. Součástí brigády byla i kontrola tabulí naučné stezky „*Bitvy 1866 u Kuřívod a Mnichova Hradiště*“. Zúčastnili se J. Náhlavský, M. Barus, P. Novák a v odpoledních hodinách byl nápomocen M. Janoušek.

Dne 16. května se uskutečnila oprava pomníků e.č. 16 a 17 u kostela v Kuřívodách. Jejich vrchní část byla přičiněním vandalů oddělena od soklu. Mezera mezi jednotlivými díly byla očištěna a opět vyplněna lepidlem. Po dokončení díla zúčastnění J. Náhlavský, M. Barus, M. Janoušek a P. Novák ještě posekali travu u pomníku na kuřívodském bojišti e.č. 1 a u pomníku e.č. 41 na bojišti mnichovohradištském.

V době od 22. dubna do 19. září proběhla ve výstavním prostoru Templ v Mladé Boleslavi vzpomínka na zesnulého člena Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 K. Kopala. Výstavu připravili členové spolku F. Krásný a J. Jemelka. Součástí byl také panel informující návštěvníky s činností Komitétu 1866.

Další brigáda zaměřená na sekání trávy a úpravu okolí se uskutečnila 17. července v lokalitě Dobrá Voda – Boseň – Mužský. Jednalo se o pomníky e.č. 43, 44 – 52 a 56. Na kopci Mužský bylo u pomníku e.č. 50 zjištěno vandalské poničení, spočívající v pomalování desky s letopočtem 1866 a železné konstrukce, která spojuje základ památky. Další sekání trávy na mnichovohradištském bojišti proběhlo u pomníků e.č. 1, 5, 14 a u Kuřívod u pomníku e.č. 1 a 12. Zúčastnili se J. Náhlavský a M. Barus, kterého v odpoledních hodinách nahradil M. Janoušek.

Nejvýznamnější akcí pro rok 2010 se stalo vydání turistického materiálu k naučné stezce „*Bitvy 1866 u Kuřívod a Mnichova Hradiště*“. Skládačka a průvodce byly vydány v červenci ve spolupráci Městského úřadu Mimoň, Osečná, Ralsko, Mnichovo Hradiště, Obecního úřadu Rokytá, Klášter Hradiště n. J., Boseň a Komitétu 1866.

Dne 21. srpna provedli J. Náhlavský, M. Macek a P. Novák náročné očištění a natření všech kovových částí centrálního pomníku e.č. 24 v Klášteře Hradiště n. J. U tohoto pomníku byl rovněž odstraněn tmel mezi jednotlivými díly a vzniklé spáry znovu přetmeleny, přebroušeny a natřeny. Ze základových kamenných částí

byly odstraněny travní drny a odkopána hlína, jelikož okolní terén již dosahoval nad základ. U uvedeného pomníku posekal trávu J. Horký s M. Janouškem, kteří také tuto činnost provedli u pomníků e.č. 1, 2, 4 – 6, 9 – 16, 18 – 21, 26 a 41. Sekáči trávy rovněž s úspěchem využili odpolední čas na kuřívodském bojišti, kde se uplatnili u pomníků e.č. 2, 3, 6, 7, 10 – 13. V Bosni byla vyměněna naučná tabule č. 10, která se vlivem slunečního žáru zkroutila. Poškození bylo zjištěno 17. července a vzniklo v době od 30. června. Reklamace u dodavatelské firmy byla uznána z důvodu použití umělohmotné desky nevhodné pro venkovní prostředí.

Zásluhou Obecního úřadu a Římskokatolické církve v Dlouhém Mostě proběhla rekonstrukce desky na pomníku na místním hřbitově, který připomíná zemřelé vojáky z jezdecké srážky 24. června 1866. Novou desku instaloval 23. října kamenosochař P. Verich.

Dne 6. listopadu J. Náhlovský a M. Barus vybetonovali v Březině základ k pomníku e.č. 53. Materiál pro výrobu základu poskytla Římskokatolická církev se sídlem v Mnichově Hradišti. V odpolední době do nastávajícího večera ještě brigádníci posekali trávu na bojišti u Mnichova Hradiště u pomníků e.č. 1, 2, 4, 41, 42 a u Kuřívod u pomníku e.č. 1.

Muzeum v Mladé Boleslavi 27. listopadu zpřístupnilo výstavu „Vojenské zbraně ze sbírek muzea“, kde byla vystavena také výzbroj z prusko-rakouské války roku 1866. Na její přípravě se podílel F. Krásný.

Dne 27. listopadu byl ve Stráži nad Nisou instalován stojan naučné stezky a zároveň odstraněno blízké křoví a upraveno okolí. V Hodkovicích nad Mohelkou byl prostor u pomníku z války roku 1866 a 1. světové války zbaven rostoucích plevelů. V Březině zúčastnění J. Náhlovský, M. Janoušek a P. Novák postavili pomník na nově zhotovený základ.

Ani zimní počasí s namrzajícím deštěm nepřerušilo činnost spolku v severních Čechách několik dnů před Vánoce. Právě 11. prosince dopoledne se ve škole ve Stráži n. N. uskutečnila přednáška k válce roku 1866, kterou doplnilo promítání filmů k popisovanému tématu. Po jejím skončení liberecký arciděkan R. Jurnečka vysvětlil pomník na místě smrtelného zranění četaře E. Berty z rakouského

*Čištění a natírání centrálního pomníku v Klášteře Hradišti n. J.
21. 8. 2010*

*Starosta Stráže n. Nisou Karel Jäschke
při odhalení naučné tabule
11. 12. 2010*

srážkou, ale také s pruskou okupací obce a nejbližšího okolí. Rovněž je uvedena historie pomníků připomínajících zemřelé a určitě zaujme osud prvního padlého rakouského důstojníka v Čechách roku 1866, jehož mrtvola byla na začátku července válečného roku převezena z Turnova do Pardubic. Příslušné kapitoly se také detailně zabývají organizací kolony nebo polního tábora pruské armády. Tyto podrobnosti jsou tímto poprvé uveřejněny v česky psané literatuře a zajisté za pozornost stojí zajištění tábora proti nepřátelskému přepadu nebo povinnost vojáků řídit se táborovým řádem, popř. rozměry pro výkop latriny. Publikaci doplňuje několik desítek černobílých fotografií a rovněž celostránkové barevné fotografie. Obou kulturních akcí se zúčastnil J. Náhlovský, P. Daníček, J. Horký, M. Macek, P. Lazurko, M. Janoušek, P. Novák a J. Votrubec. Přítomen byl i zástupce Klubu vojenské historie z České Lípy.

husarského pluku č. 10, který byl obnoven na konci roku 2009. Po té starosta obce Karel Jäschke odhalil naučnou tabuli u kostela sv. Kateřiny, která je hlavně zaměřena ke srážce 23. června 1866 a k pomníkům postavených na památku E. Berty. Odpoledne byl na hřbitově v Dlouhém Mostě proveden pietní akt u pomníku padlých z roku 1866. Přítomná veřejnost se v krátkosti dozvěděla bližší informace o pohřbených a kdo se na opravě podílel. Po skončení pietního aktu se uskutečnila přednáška v salóňku restaurace U Hastrmánka, na jejímž konci starostka obce Ing. Běla Ivanová slavnostně pokřtila novou knihu J. Náhlovského „Srážka u Dlouhého Mostu 24. června 1866“, což byla rovněž velmi důležitá akce v regionu. Kniha zakončila přibližně třináctileté autorovo pátrání v materiálech, které souvisely nejen s uvedenou

*Starostka Dlouhého Mostu Ing. Běla Ivanová
při křtu knihy „Srážka u Dlouhého Mostu
24. června 1866“ 11. 12. 2010*

Zpráva technického referenta pro oblast Moravy a Slezska Jiří Jemelka

Nejdůležitější činností roku 2010 bylo zajistit Centrální akci Komitétu 1866. Ta pro rok 2010 byla směřována do Tovačova také proto, aby se zdůraznilo ukončení hlavních restaurátorských prací na ústředním pomníku (e.č. 1), na pomníku majora Behra (e.č. 4) a setníka Souczka (e.č. 2) a rovněž, aby se veřejnosti představily i všechny ostatní tovačovské památky. Od začátku roku proběhla řada jednání, zejména s představiteli města s cílem, aby průběh celé kulturně historické akce, konané dne 25. září 2010 v rámci svatováclavských hodů, proběhl co nejlépe a vystihla se jak tradice regionu, tak události z roku 1866. Pomník majora Behra byl

*Swěcení zrestaurovaného ústředního pomníku
P. Josefem Svobodou, asistuje
Antonín Indrák – Tovačov 25. září 2010
(autor foto Petr Indrák)*

vysvěcen P. Milanem Mičem již v rámci tradiční vycházky po bojišti dne 10. července, pořádané Komitétem 1866 a Městem Tovačov, při účasti vojáků historických jednotek a veřejnosti. Ústřední pomník byl vysvěcen P. Josefem Svobodou onoho 25. září s přítomností značného počtu publika a také několika desítek vojáků z historických jednotek a vojenské dechové hudby. Proslovy přednesl starosta Tovačova Leon Bouchal, zástupce olomouckého kraje Radvan Rašták a za Komitét 1866 Josef Komárek a Jiří Jemelka. Celá slavnost u pomníku byla završena

*Kladení věnce Komitétu k ústřednímu pomníku.
Zleva Radek Teichman, Jiří Jemelka, Josef Komárek – Tovačov 25. září 2010
(autor foto Jana Zaoralová)*

bitevní ukázkou, komentovanou Oldřichem Krskem, která se setkala s uznáním a s pochvalou přítomných. Stejně tak bylo příznivě přijato i další vystupování vojenských jednotek, hudby, skupiny Kantoři i Manové, ve městě a v zámeckém parku. K akci byla hlavním pořadatelem vydána brožura o pomnících 1866 a pamětní medaile věnovaná znovu vysvěcení ústředního pomníku.

Součástí Centrální akce byla i vernisáž výstavě „Květiny pro padlé 1866“ a „VIA BELLI 1866“, která proběhla 24. září 2010 odpoledne. Kromě veřejnosti byli přítomni vojáci v historických uniformách. Program vedli paní Nosálová a pan Havlín. Slovo měl i člen Komitétu 1866 Jiří Jemelka a starosta Leon Bouchal. Akci doprovázela na varhany paní Ingrid Silná.

*Bitevní ukáзка v rámci centrální akce
Komitétu 1866 – Tovačov 25. září 2010
(autor foto Jana Zaoralová)*

Další důležitou činností bylo obnovení přerušených prací na tvorbě Generálního katalogu válečných hrobů 1866. Došlo k upřesňování metodiky a bylo konstatováno, že doplnit mnohé chybějící údaje bude možno až po osobní návštěvě památek zpracovateli. Před dílčím dokončením celé práce je zjištěno, že ve všech 12 sledovaných oblastech České republiky evidujeme ke konci roku 2010 1329 památek na rok 1866.

Dne 30. dubna 2010 technický referent Jiří Jemelka prezentoval činnost Komitétu 1866 na celostátní konferenci o drobných sakrálních památkách, která proběhla v olomouckém Arcibiskupství.

Další přednášku měl Jiří Jemelka na téma: Prusko-rakouská válka 1866 a památky, které ji připomínají. Pořádaná byla pro esperantisty dne 5. května 2010 v Klubu elektrárny (SME).

Dne 8. května 2010 přijeli na pozvání představitelů samosprávy do obce Čejč potomci pruského gen. Clausewitze. Přijeli nejen uctít jeho památku, ale také informovat o svém spolku Clausewitz, o jeho životopise a chtěli také znát plány chystané opravy památky e.č. 26. K setkání byli za Komitét 1866 přizváni i Jiří Synek a Jiří Jemelka. Oba se pak účastnili i společného jednání na OÚ.

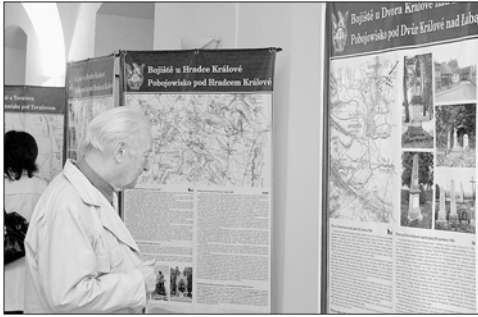
Mimo akcí v Čejči oba výše jmenovaní téhož dne v Pohořelicích vyhledali pravděpodobný pomník původně určený pruskému generálu Pfuelovi a ověřili si neměnný špatný stav památek v Moravském Krumlově (e.č. 53), v Ivani (e.č. 27) a na cholero-vém hřbitově Mikulově (e.č. 27 až 30 a 69).

Při brigádě dne 2. července 2010 technický referent a František Nemerád upravili prostředí u pomníku e.č. 4, 6 a 7. Poté se pak dne 17. září 2010 věnovali památkám e.č. 6, 7 a 8., tak, aby tyto byly připraveny na akci Komitétu.

O vycházce s výkladem po tovačovském bojišti, konané dne 10. července 2010, bylo již řečeno.

Na požádání základní školy v Tovačově besedoval TR 8. září 2010 s žáky posledního ročníku o roku 1866 a o bitvě u Tovačova. Zúčastnil se s nimi vycházky k pomníkům z bitvy.

Dne 31. srpna 2010 člen Komitétu Josef Týfa s manželkou přivezli do Tovačova díly výstavy VIA BELLI 1866 a společně s technickým referentem ji na

Z vernisáže výstavy VIA BELLI 1866 uskutečněné v prostorách Univerzity Palackého v Olomouci – Olomouc 2. listopadu 2010 (autor foto dr. Karel Podolský)

tovačovském zámku instalovali. Po skončení byla výstava dne 2. listopadu 2010 dopoledne rozebrána a převezena do Olomouce. Práci s tím spojených se zúčastnil Martin Barus, technický referent a dvě osoby z Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, katedry historie, v jejichž prostorách byla opět výstava sestavena. Vernisáž proběhla hned odpoledne za účasti členů vojenských historických jednotek, s proslovy zástupců katedry a Komitétu. Výstava trvala do 17. prosince 2010.

Na závěr smutná zpráva. V Olomouci dne 10. října 2010 náhle zemřela paní MUDr. Marta

Haluzová, jedna z nejvýznamnějších dárců, která své finance věnovala na obnovu tovačovských památek 1866 a byla i každoroční účastnicí tovačovských akcí pořádaných Komitétem.

Odhalení zrenovovaného kříže u mlýna za účasti paní MUDr. Marty Haluzové (podávající plátno) – Tovačov 11. července 2009 (autor foto Jiří Synek)

Zpráva technického referenta pro oblast Čechy

Jiří Hanuš

Během roku 2010 se podařilo objevit několik pomníků, o kterých jsme do této doby neměli ani tušení. K těmto objevům jsem dospěl jednak pomocí internetu, tak i za pomoci členů či nečlenů Komitétu, kteří se zajímají o historii. Z těchto nově nalezených památek bych jmenoval například pomníky v Arnolticích, v Brandově, v Nové Vsi v Horách apod.

Je potěšitelné, že pomníky z prusko-rakouské války nejsou lidem v jejich okolí lhostejné. Důkazem může být právě pomník v Nové Vsi v Horách. Zub času z pomníku setřel prakticky všechny detaily, a tak musel být nahrazen kopií. Díky tomu dnes pomník vypadá tak, jak jej viděli naši předkové při jeho odhalení v roce 1867. Kopii byl nahrazen rovněž pomník v Chudeříně, o kterém jsem se zmiňoval v předešlé zprávě. Koncem roku došlo i k opravě kříže v Lavičném.

Během roku jsem věnoval nejvíce energie především práci na Generálním katalogu. Přes 130 památek rozsetých po celých Čechách je více, nežli je možné vzhledem k časovým možnostem jedince navštívit. Naštěstí se i zde našlo několik lidí, kteří jsou mi nápomocni. Vzhledem k časové tísní zahrnuji do Generálního katalogu jen pomalu i další, nově objevené památky. Náš staronový člen Mirek Vycpálek poskytl Komitétu seznam pomníků „Nálezy z poslední doby v Čechách a na Moravě“. Po ověření tohoto seznamu se Generální katalog opět značně rozroste.

Na tomto místě bych vyzval ty členy Komitétu, kteří mají nějakou památku vztahující se k prusko-rakouské válce v blízkosti svého bydliště, aby mě o ní informovali. Společně bychom se pak domluvili na dalším postupu. Bylo by dobré udržovat v pořádku alespoň její okolí.

O tom, že je stále co objevovat, svědčí i informace, kterou jsem dostal v polovině července. Václav Hradil mě upozornil na existenci pomníku s datem 1866 v obci Pohoří na Šumavě. Vzhledem k poválečným osudům této obce bude pátrání po zdejších pomníku značně problematické.

Zatím poslední tip roku 2010 naznačuje existenci pomníku nedaleko obce Lešany u Týnce nad Sázavou.

Závěrem opět tradiční poděkování těm, kteří pomohli. Kromě členů předsednictva a již jmenovaných bych jmenoval Hanu Kalábovou, Janu Mistrovou a jejího syna, Ládu Michálka, Josefa Pešira, Josefa Poštu, a v neposlední řadě Jirku Synka. Všem ještě jednou děkuji.

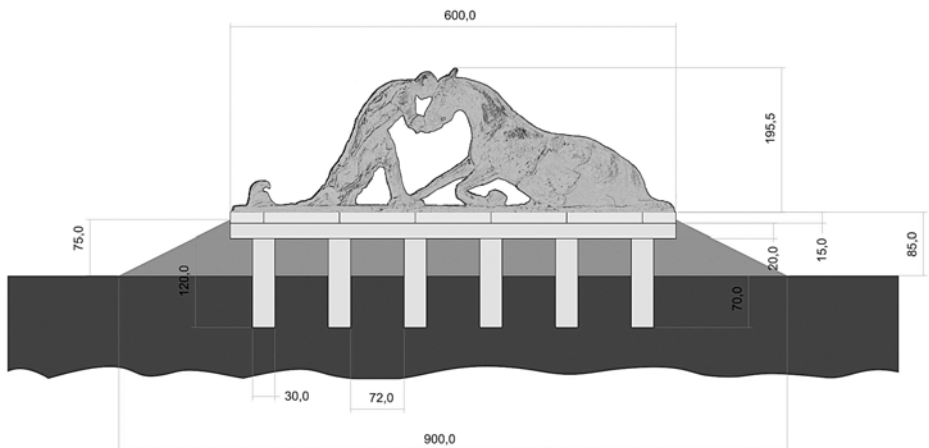
Rekonstruovaný pomník v Lavičném

INFORMACE KOMISE PRO VÝSTAVBU POMNÍKU JÍZDY U STŘEZETIC

Do oblasti péče o pomníky je třeba zahrnout novou kapitolu v novodobé historii Komitétu, kterou je vybudování pomníku zcela nového, respektive obnova již v minulosti zabezpečeného a zamýšleného pietního místa u Střezetec, kde již naši předchůdci plánovali zřízení pomníku jezdecké srážky, probíhající v okolí této obce. Myšlenka, která vznikla na podzim roku 2008 a byla rozvíjena během roku 2009, dostala v roce 2010 konkrétní podobu. Pomník bude symbolizovat vzájemný vztah koně a jezdce, a to nejenom na bitevním poli. Toto dílo bude prioritně věnováno jezdcům a jejich věrným koním, kteří se ze střezetické pláně už nikdy nevrátili, avšak nadčasovost památníku bude připomínkou utrpení koně a člověka ve válečných konfliktech v období vzájemného soužití obou tvorů.

Výtvarné pojetí sousoší, vyjadřující zmíněný vztah jezdce a jeho koně, je svěřeno akademickému sochaři Petru Novákovi z Jaroměře – veřejnosti nejvíce známému jako autorovi jezdecké sochy prezidenta T. G. Masaryka v Lánech.

Po schválení záměru výstavby pomníku valnou hromadou na podzim roku 2008 byla ustavena pracovní komise, jejíž náplní je na jedné straně zajištění shánění finančních prostředků a jednání s úřady a na druhé straně spolupráce s Ak. sochařem Novákem ve věci upřesnění kompozice a vzhledu budoucího pomníku. Od prvních kreseb, které měly určit základní koncepci zamýšleného díla, aby nejlépe vyjádřilo obsah zadání, se v průběhu roku 2009 přešlo ke zhotovení několika sochařských skic z vosku a hlíny. Ty v měřících 1:16 až 1:10 měly upřesnit vzájemný postoj dvojice kůň – člověk a byly představeny členům představenstva na jeho pravidelných zasedáních v Josefově na bastionu IV. Varianta, která vznikla v důsledku bouřlivé diskuze v sochařově ateliéru a byla následně schválena jako správná, byla v roce 2010 rozpracována v měřítku 1:6 nejprve v hlíně a vypálena a pak na základě projekce do fotografie reálné krajiny

Situční plán umístění pomníku na parcele č. 74/2 k.ú. Střezetice

Model pomníku jezdecké srážky u Střezetice, autor ak. sochař Petr Novák, 2010

vymodelována s drobnými úpravami v měřítku 1:5 v hlíně, zaformována a odlita do sádry. V této velikosti jsou již provedeny i důležité detaily. Současně bylo se sochařem jednáno o cenové nabídky a formě smluvního vztahu, který bude uzavřen až v okamžiku, kdy bude mít Komitét 1866 dostatek finančních zdrojů. Dalším úkolem komise se stalo zajištění peněz na realizaci díla. Vzhledem k nákladnosti celého projektu Komitét 1866 vyhlásil v roce 2010 veřejnou sbírku na obnovu pietního místa a vybudování Pomníku padlých koní u Střezetice. Spoluprací členů komise a místopředsedy Komitétu 1866 vznikly informační letáky o sbírce a propagační brožura v české a německé jazykové mutaci, v neposlední řadě též články do regionálních novin a založení DMS pro dárce s mobilními telefony. Na základě jednání s potenciálními sponzory se podařilo získat podporu ministra zahraničí ČR Karla Schwarzenberga, známého herce a milovníka koní Václava Vydru a také Města Jaroměř v čele se starostou p. Klepsou. Ten také na setkání se zástupci Komitétu 1866 při příležitosti slavnostního otevření sochařovy galerie v Josefově v listopadu 2010 nabídl technické zajištění rozeslání žádostí o finanční dar na všechny ORP v ČR a přislíbil projednání finančního daru v zastupitelstvu města.

Na tomto místě se hodí připomenout, že náš připravovaný záměr je výjimečný svým námětem i ve světovém měřítku – je to nejen připomínka poslušnosti a věrnosti zvířete, ale především jde o soucit a přátelství mezi jezdcem a koněm.

Památníků, věnovaných zvířatům zabitým ve válce, je velmi málo, dají se spočítat na prstech jedné ruky. V belgickém Thimister-Clermont je památník němých pomocníků člověka ve válce, je na něm zobrazena hlava psa a koně a nad nimi poštovní holub. V Londýně byl v roce 2004 odhalen opravdu monumentální památník zvířat, sloužících člověku ve válkách všech období dějin. Svým zpracováním a myšlenkou je asi jedním z nejlepších a nejhodnotnějších svého druhu. O mnoho skromnější pomníky lze potkat v USA a také Jihoafrické republice. Na bojišti u Slavkova z roku 1805 byl v neděli 15. srpna 2010 v areálu Staré Pošty odhalen Pomník koním padlým v bitvě tří císařů u Slavkova. Je ztvárněn sochou vzpínajícího se zraněného koně ve skutečné velikosti a v moderním výtvarném pojetí, který je jistě vhodnou připomínkou tamních událostí.

Výjimečnost tohoto našeho připravovaného pomníku je právě ve formě jeho uměleckého spodobnění, dále i v tom, že bude proveden v mírně nadživotní velikosti v autentickém prostoru bojiště, v místech, kde k podobné události jistě mohlo během střetnutí vojsk dojít. Umístění sousoší na mírně vyvýšeném pahorku místo obvyklého vysokého kamenného podstavce o to víc pomáhá, aby dílo organicky zapadlo do exteriéru, sžilo se s krajinou, kudy kráčela historie. Každý, kdo pojedje po nedaleké silnici, spatří ztvárněný výjev uprostřed volné zeleně tak, jako by se právě odehrával v současnosti, před zraky pozorovatele, a ten si teprve tam uvědomí, že vlastně stojí před událostí navěky zakonzervovanou v čase.

POŘÁDÁNÍ VZPOMÍNKOVÝCH, KULTURNÍCH A SPOLEČENSKÝCH AKCÍ

Členové spolku v roce 2010 pořádali nebo participovali na následujících stěžejních akcích:

- Vzpomínkové, kulturní a společenské akce ke 144. výročí bitvy u Hradce Králové
- Centrální vzpomínková akce Komitétu 1866 ke 144. výročí prusko-rakouské války v Tovačově
- Účast na dalších akcích v rámci projektu Historické rekonstrukce – společný turistický produkt v česko-polském pohraničí

Pochod historických jednotek v předvečer výroční bitvy u Hradce Králové, 2. 7. 2010

O akcích lokálního charakteru se zmiňují ve svých zprávách příslušní techničtí referenti.

V sobotu 25. září se v Tovačově uskutečnila Centrální akce Komitétu pro udržování památek z války roku 1866. Tyto centrální akce se obvykle konají na místech, která jinak nejsou v souvislosti s prusko-rakouskou válkou příliš známá. V Tovačově byl k tomu důvod také proto, že nedávno byla v jeho okolí opravena většina pomníků, včetně centrální mohyly věnované tam padlým rakouským vojákům. Celá akce, kterou vedle Komitétu a města Tovačova pořádal rovněž Olomoucký kraj, byla spojena s tradičními tovačovskými svatováclavskými hody. Program začal již v pátek 24. září v podvečer slavnostní vernisáží výstavy smuteční floristiky „Květiny pro padlé z války roku 1866“ na tovačovském zámku, kde si mohli návštěvníci také prohlédnout tam již delší dobu umístěnou výstavu „Via belli 1866“, mapující celý válečný konflikt mezi Rakouskem a Pruskem. O sobotní dopolední program se postaralo hudební vystoupení skupiny Kantoři a dechová hudba praporu polních myslivců č. 6 z Náchoda. Odpoledne se pak vojenské historické jednotky sešly na tovačovském náměstí a odebraly se k výše zmíněné rekonstruované centrální mohyle. Po projevech organizátorů byl tento zrekonstruovaný pomník slavnostně znovu odhalen a vysvěcen. Na poli v jeho okolí pak proběhla bitevní ukázka, přibližně simulující průběh bitvy u Tovačova. Této ukázky, které dle odhadů přihlíželo na 3000 diváků, se zúčastnilo asi 130 vojáků, 18 jezdců a 6 děl. Poté se všichni odebrali zpět do zámeckého areálu, kde další program (hudební a šermířská vystoupení) zkazil začínající déšť. Akci lze i přes závěrečnou nepřítelň po počasí hodnotit jako velmi vydařenou.

Dne 12. června 2010 se uskutečnily XIX. manévry na Hrádku u Nechanic, které tradičně pořádá Historická jednotka pěšího pluku č. 18 z Hradce Králové. Komitét 1866 byl jedním ze spolupřátelů.

Ve dnech 2 – 3. července 2010 se konaly vzpomínkové akce na 144. výročí bitvy u Hradce Králové, pořádané Gardou města Hradec Králové. Pietní vzpomínkové akce začaly 2. července pochodem historických jednotek po bojišti na trase Rodov, Račice, Sendražice, Hořiněves. Večer pak proběhlo tradiční zahájení na Malém náměstí v Hradci a pochodňový průvod obcí Chlum. Vyvrcholením akcí byla v sobotu 3. července velká bitevní ukázka znázorňující výsek části bitvy. Bitevní scény se zúčastnilo na 350 uniformovaných vojáků, z toho cca 100 zahraničních, historické kanóny a oddíly jezdců na koních. V údolí na Chlumu pod památníkem Baterie mrtvých na autentických místech bojů byla postavena replika zemědělské usedlosti, která představovala část skutečného bojiště a během bitevní scény podlehl pyrotechnickým efektům.

Významným momentem programu bylo v dopoledních hodinách slavnostní otevření nově dostavěného Muzea války 1866 na Chlumu. V přístavbě zasazené do okolního terénu byla umístěna putovní výstava Via Belli 1866, nové prostory poskytují návštěvníkům i tolik potřebné sociální zázemí. Turisté ocení i nová parkovací místa v blízkosti muzea.

Komitét 1866 participoval také na organizaci historických rekonstrukcí ve Świdnici, pevnosti Srebrna Góra a Nysa, ve Zlatých Horách a Stroužném, a dalších polských tvrzích Klodzko a Kierdzin-Kozle. Na těchto akcích byla představena různá historická období od tereziánského až po napoleonské.

XIX. manévry na Hrádku u Nechanic

Komitét ve spolupráci s Muzeem Mladoboleslavsko uspořádal v období od dubna do září 2010 drobnou výstavku věnovanou nedávno zesnulému členovi Komitétu 1866 panu Karlu Kopalovi. Výstavou chtěli pořadatelé připomenout zásluhy nejen na poli ochrany památek z války roku 1866, ale i jeho výzkumnou, dokumentační a sběratelskou činnost na poli novověké vojenské historie, přesahující rámec regionu. Součástí výstavy byl i informační panel, seznamující návštěvníky s činností Komitétu pro udržování památek z války roku 1866. Výstavka sice nebyla nijak zvlášť obsáhlá (jedna vitrína a informační panely), přesto však byla důstojnou připomínkou výjimečné osobnosti Karla Kopala. Výstavku připravil archeolog mladoboleslavského muzea a člen Komitétu 1866 Filip Krásný ve spolupráci s dalším členem Komitétu Jiřím Jemelkou.

PUBLIKAČNÍ ČINNOST

V roce 2010 pokračoval spolkový časopis **Bellum 1866** v nezměněném formátu již 19. ročníkem. Obě čísla ještě v klasickém rozsahu 200 stran vyšla počátkem roku 2011. Obsahová náplň se vzhledem ke stále více pocítované absenci původních prací současných autorů výrazně neměnila, takže obsahem prvního čísla byla tradičně především Výroční zpráva za rok 2009, druhé číslo bylo zaměřeno především na informace spolkového charakteru (zápisy z jednání předsednictva a valných hromad).

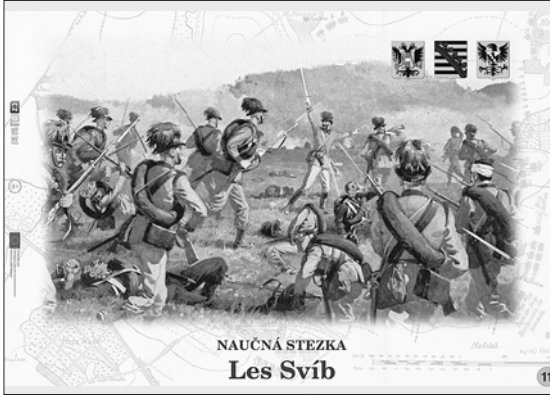
V červenci 2010 se podařilo vydat ve spolupráci Městského úřadu Mimoň, Osečná, Ralsko, Mnichovo Hradiště, Obecního úřadu Rokytá, Klášter Hradiště nad Jizerou, Boseň a Komitétu 1866 skládačku a průvodce po naučné stezce „Bitvy 1866 u Kuřívod a Mnichova Hradiště“. Návštěvníka provází hned po třech bojištích – po místě srážky u Kuřívod 26. 6. 1866, bitvy u Mnichova Hradiště 28. 6. 1866 a srážky u Českého Dubu 26. 6. 1866. Skládačku i průvodce po naučné stezce je možné zakoupit na internetovém obchodě Komitétu 1866 i místech, jimiž vede naučná stezka.

Především konec roku 2010 byl z hlediska Komitétu 1866 hojný na nové publikace. Na prvním místě je to určitě nejprestižnější a dlouho očekávaná publikace s názvem *Vzpomínka na rok 1866 na starých pohlednicích*, kterou po dlouhodobé práci vydali Pavel Mrkvička a Jiří Vilím. Kniha představuje v kvalitních reprodukcích celkem 376 pohlednic z 19. a počátku 20. století, vztahujících se k bojištím z prusko-rakouské války r. 1866, a to zejména těm klasickým východočeským, z nichž prim hraje přirozeně to královéhradecké. Pohlednice zachycují především jednotlivé vojenské

památky, stranou však nezůstávají ani reprodukce některých obrazů či klasické pohlednice malých obcí, na nichž tvoří pomník pouze jeden z několika motivů.

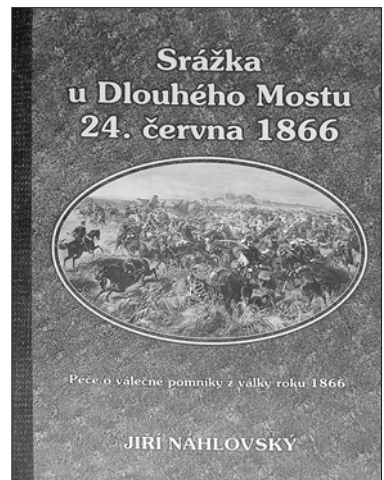
Celé východní Čechy jsou protkány hustou sítí naučných stezek po bojištích z prusko-rakouské války roku 1866. Pro většinu z nich již také existuje tištěný průvodce, který supluje jednotlivé tabule naučných stezek a poskytuje tak čtenáři možnost vybavit se teoretickými znalostmi ještě před návštěvou samotného bojiště. Je až paradoxní, že jedny z posledních tištěných průvodců byly nedávno vydány pro dvě ze čtyř naučných stezek, které primárně procházejí nejvýznamnějším královéhradeckým bojištěm. Jednalo se o průvodce k naučným stezkám „Les Svíb“ a „Bitva u Hradce

Králové 3. 7. 1866 - ústup rakouské armády“. Oba průvodce zachovávají podobu dříve vydaných publikací tohoto typu – tj. celobarevné stránky s množstvím doprovodných obrázků včetně fotografií jednotlivých památek, které se nacházejí poblíž daných zastávek naučné stezky.

V neposlední řadě je nutné zmínit novou publikaci z pera Jiřího Náhlovského, který tradičně čtenáře seznamuje s poněkud opomíjenými bojišti severních Čech. Po srážkách u Kuřívod a u Chrastavy nyní podrobil svému zájmu střet u Dlouhého Mostu nedaleko Liberce, který se odehrál 24. června 1866. Nová publikace se nesusťředí pouze na samotné střetnutí, ale věnuje se také přítomnosti pruských vojsk v Dlouhém Mostu a stranou samozřejmě neponechává ani dějiny péče o památky na tento střet, dovedené až do současnosti.

V roce 2010 také proběhla avizovaná rekonstrukce webových stránek Komitétu. Proklamovaný cíl, tedy větší přehlednost stránek, doplnění internetového obchodu pro prodej publikací a lepší možnost operativního doplňování aktualit a dalších příspěvků, byl úspěšně naplněn. Významnou součástí je podstránka věnovaná projektu obnovy pietního místa u Střezetic a související veřejné sbírky na pomník jezddecké srážky. Obsahuje veškeré informace nejen o tomto projektu a průběhu jeho realizace, ale také veškerá související fakta z historie i současnosti.

PODPORA ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

V roce 2009 byl realizován dlouhodobý projekt putovní výstavy s názvem VIA BELLI 1866 (Cesta války 1866), který má za cíl veřejnost – prostřednictvím 20 grafických informačních panelů – seznámit alespoň se základními informacemi o průběhu celé prusko-rakouské války 1866, s logickým zaměřením především na česká bojiště. Výstava je putovní, čímž se s jejím obsahem seznámí daleko více lidí, než kdyby byla pouze na jediném místě. Po náročném prvním roce výstav, kde byla k vidění na šesti místech na české i polské straně, ji bylo nutné před další sezónou renovovat, což znamenalo především nový nátěr stojanů. Stěžejními místy výstav v roce 2010 byla nová přístavba muzea na Chlumu a zámek v Tovačově, kde výstava probíhala v rámci Centrální akce Komitétu, a odkud se v závěru roku přestěhovala do blízké Olomouce.

Rozvoji cestovního ruchu úspěšně napomáhá také graficky i obsahově kvalitní sada průvodců po naučných stezkách, z nichž ty nejnovější byly zmíněny v odstavci věnovaném publikacím.

SPOLKOVÁ ČINNOST KOMITÉTU 1866

V roce 2010 se konalo sedm zasedání představenstva, která byla řádně naplánována. Od počátku tohoto roku si Komitét zajistil pronájem prostor v bývalé vojenské pevnosti Josefov, kam se částečně přenesla vybraná zasedání představenstva. Ta se uskutečnila ve dnech 16. ledna, 6. února (obě v Josefově), 6. března, 1. května (obě v Hradci Králové), 11. září (Josefov), 2. října (Hradec Králové) a 11. prosince (Josefov). Konaly se také 2 valné hromady: 28. výroční Valná hromada, která se uskutečnila 10. dubna 2010 v Hradci Králové, a 29. Valná hromada 30. října 2010 na Chlumu.

28. výroční Valná hromada se konala v aule Muzea východních Čech v Hradci Králové se standardním programem. V jejím průběhu se řešil problém s obsazením revizní komise, která se vzhledem k tenčímu se personálnímu obsazení stávala neakceschopnou. Jako řešení byla zvolena kooptace znovu přijatého dlouholetého člena Komitétu Jaroslava Dvořáka. Výstupem a osnovou činnosti spolku pro další období se stalo toto usnesení:

I. Valná hromada bere na vědomí

- 1) zprávu předsedy ing. Josefa Komárka o činnosti Komitétu 1866 za rok 2009,
- 2) zprávu jednatele RNDr. Tomáše Kalába o stavu členské základny v roce 2009,
- 3) zprávy technických referentů podle jednotlivých oblastí, které přednesli: Hradec Králové – Jiří Vilím, Náchod – Jan Čížek, Česká Skalice, Svinišťany – Tomáš Vondryška, Jičín – Martin Drapák, Trutnov – Vlastimil Grof, Dvůr Králové – Vlastimil Grof, severní Čechy – Jiří Náhlovský, Morava a Slezsko – Jiří Jemelka, ostatní oblasti Čech – Jiří Hanuš,
- 4) zprávu mandátové komise k účasti na Valné hromadě, kterou přednesl RNDr. Tomáš Kaláb.

II. Valná hromada schvaluje

- 1) zprávu o hospodaření za rok 2009 přednesenou panem ing. Radkem Teichmanem v zastoupení hospodářky, paní Ireny Jánské,

- 2) zprávu revizní komise k hospodaření a činnosti Komitétu 1866 za rok 2009 přednesenou zástupcem revizní komise panem Miroslavem Malachem,
- 3) rozpočet Komitétu 1866 na rok 2010 vč. ústního komentáře místopředsedy pana ing. Radka Teichmana,
- 4) plán činnosti Komitétu 1866 na rok 2010,
- 5) kooptaci pana Jaroslava Dvořáka na funkci člena revizní komise,
- 6) hradit z prostředků Komitétu 1866 náklady předem předsednictvem schválené, které souvisejí s činnostmi členů Komitétu 1866 pověřených zajišťováním stavby pomníku u Střezetic (předseda Komitétu 1866 a stanovená komise). Zejména jde o náklady spojené s organizací veřejné sbírky.

III. Valná hromada ukládá předsednictvu Komitétu 1866

- 1) iniciovat u revizní komise Komitétu 1866 správnou funkčnost tohoto orgánu volbou nového aktivního předsedy a případně komisi rozšířit další kooptací,
- 2) zajistit udělování Pamětních listů jubilujícím členům Komitétu 1866,
- 3) dokončit realizaci projektu Historické rekonstrukce financovaného z prostředků EU,
- 4) dokončit realizaci projektu Kladské pomezí v zrcadle dějin financovaného z prostředků EU ,
- 5) připravit a podat žádosti o dotaci na Euroregion Glacensis na projekty zaměřené na opravu drobných památek 1866 na bojištích u Hradce Králové a Jičina,
- 6) připravit a podat žádost o dotaci na Euroregion Glacensis na projekt zaměřený na popularizaci bojišť formou kulturních akcí v letech 2011-2,
- 7) připravit a podat žádosti o dotaci ze Státního intervenčního zemědělského fondu na projekt zaměřený na opravu drobných památek 1866 na bojišti u Hradce Králové,
- 8) vydat obrazovou publikaci starých pohlednic s tematikou 1866,
- 9) Zajistit uspořádání centrální akce Komitétu 1866 ve spolupráci s Městem Tovačov dne 25. 9. 2010,
- 10) zajistit spolupráci s příjemci dotací z rozpočtu MO ČR na opravu válečných hrobů pro rok 2010.

Odpovídá: předseda Komitétu 1866

Termín: podzimní Valná hromada Komitétu 1866 roku 2010

IV. Valná hromada vyzývá členy Komitétu 1866

- 1) intenzivně zpracovávat údaje Generálního katalogu válečných hrobů 1866 podle oblastí a vyplněný GK předat na místa stanovená předsednictvem Komitétu 1866.

Odpovídají: techničtí referenti (TR) a jimi pověřeni spolupracovníci

Termín: prioritní etapa (žlutá část): 30. 6. 2010

druhá etapa (červená): souběžně s etapou prioritní s ukončením do 30. 9. 2010

třetí etapa (bílá): zpracovávají TR dle svých možností, nevyplněné údaje budou zajišťovány externě.

29. Valná hromada se konala tentokrát v samém srdci bojiště na Chlumu, v restauraci U polních myslivců. Jako obvykle se nesla spíše ve společenském duchu s jediným navrženým bodem programu, kterým byla diskuse o postupu příprav realizace pomníku jezdecké srážky u Střezetic. R. Teichman zrekapituloval, co již bylo podniknuto stran financování stavby pomníku. Stav speciálního konta činil pouhých 30 tis. Kč, rozjednaných pak dalších cca 200 tis. Kč. Cílem se stalo větší zapojení historických jednotek a co nejširší a nejefektivnější medializace projektu (např. již dohodnutou sérií článků v Denících Bohemia).

V. Grof upozornil, že z jednání se sochařem P. Novákem vyplynula délka realizace 29 měsíců, takže vzhledem k tomu i faktu, že zajištění finančních prostředků se nejeví nijak rychlé, termínově vypadá spíše jako reálné 150. výročí v roce 2016. Dále informoval o otevření galerie sochaře P. Nováka v Bastionu IV v Josefově dne 13. 11. 2010, kde proběhlo jednání se starostou Jaroměře a dalšími potenciálními sponzory.

SPOLUPRÁCE S ÚŘADY STÁTNÍ SPRÁVY A SAMOSPRÁVY

Spolupráce s úřady je udržována na tradičně dobré úrovni, většina místních samospráv je vstřícná ke spolupráci při údržbě a obnově památek ležících na jejich katastrálních územích. Limitujícím faktorem jsou však více než kdykoli předtím finanční možnosti samospráv, kdy na veškeré veřejné rozpočty dolehla ekonomická recese. Jediným schůdným řešením tohoto nežádoucího stavu je osvědčená a dlouhodobá spolupráce mezi Komitétem a samosprávami na poli získávání dotací z grantového programu MO ČR na opravu válečných památek. Komitét zde poskytuje informace k žádostem o grant, zajišťuje odborné posouzení stavu předmětných památek a v mnoha případech garantuje vlastní realizaci.

GRANTOVÁ A DOTAČNÍ POLITIKA KOMITÉTU 1866

Základem činnosti Komitétu v této oblasti je využívání fondů poskytovaných Evropskou unií. V roce 2010 tomu nebylo jinak.

Nejvýznamnějším zdroje financí v tomto období byl Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republikav letech 2007 - 2013. V jeho rámci Komitét 1866 realizoval projekt Historické rekonstrukce – společný turistický produkt v česko-polském pohraničí. Termín pro ukončení tohoto tříletého projektu je 31.3.2011.

Stejný operační program financoval také projekt Záchrana památek historického významu na Královéhradecku. Ten spočíval v celkové rekonstrukci souboru 19 pomníků na válečných hrobech, které se nacházejí na trasách naučných stezek po severní části bojiště u Hradce Králové, na katastrech obcí Máslojedy, Hoříněves a Čistěves. Jeho dokončení je naplánováno na září 2011.

Třetím realizovaným projektem byla Záchrana památek z války roku 1866 na bojišti u Hradce Králové – soubor 24 pomníků v rámci projektu Záchrana,

obnova a rozvoj kulturního dědictví na území MAS Hradecký venkov. Prostředky byly získány z Ministerstva zemědělství ČR z Programu rozvoje venkova prostřednictvím Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova.

Detaily kovových proků v průběhu rekonstrukce pomníku obětem války z roku 1866 v Broumově

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2010

Počáteční stav k 1. 1. 2010

AKTIVA		PASIVA	
	v tis. Kč		v tis. Kč
Dlouhodobý majetek celkem	154	Vlastní zdroje celkem	877
Dlouhodobý nehmot. majetek		Jmění celkem	913
Dlouhodobý hmotný majetek	50	Výsledek hosp. celkem	-38
Dlouhodobý finanční majetek	104	Cizí zdroje celkem	18
Oprávký k DM		Rezervy celkem	
Krátkodobý majetek celkem	739	Dlouhodobé závazky celkem	
Zásoby celkem	169	Krátkodobé závazky celkem	13
Pohledávky celkem	29	Jiná pasiva celkem	5
Krátkodobý finanční majetek	541		
Jiná aktiva celkem			
AKTIVA celkem	893	PASIVA celkem	893

Počáteční stav k 31. 12. 2010

AKTIVA		PASIVA	
	v tis. Kč		v tis. Kč
Dlouhodobý majetek celkem	241	Vlastní zdroje celkem	1175
Dlouhodobý nehmot. majetek		Jmění celkem	914
Dlouhodobý hmotný majetek	119	Výsledek hosp. celkem	261
Dlouhodobý finanční majetek	122	Cizí zdroje celkem	763
Oprávký k DM		Rezervy celkem	
Krátkodobý majetek	1697	Dlouhodobé závazky celkem	
Zásoby celkem	231	Krátkodobé závazky celkem	763
Pohledávky celkem	178	Jiná pasiva celkem	
Krátkodobý finanční majetek	1288		
Jiná aktiva celkem			
AKTIVA celkem	1938	PASIVA celkem	1938

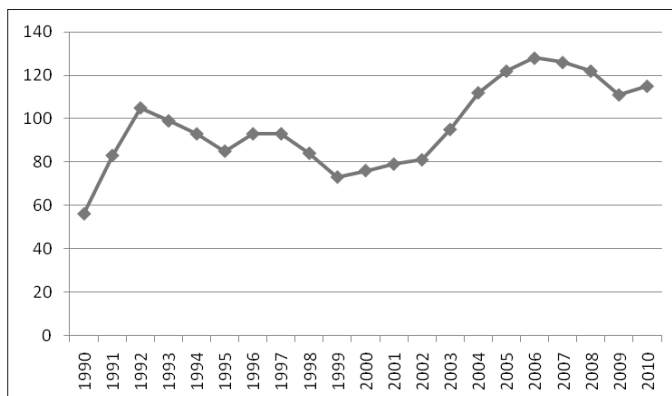
Přehled hospodaření u vybraných akcí za období 1. 1. 2010 - 31. 12. 2010

STŘEDISKO	NÁKLADY	VÝNOSY	HOSP. VÝSLEDEK
1 Péče o památky	1.653.691,00	1.285.707,00	-367.984,00
2 Publikační činnost	1.060.129,63	1.706.939,60	646.809,97
3 Kulturní akce	861.195,64	894.000,00	32.804,36
4 Spolupráce	4.160,00	0,00	-4.160,00
5 Spolková činnost	172.649,29	297.498,73	124.849,44
6 Výstavy a expozice	1.554.603,20	1.420.941,75	-133.661,45
CELKEM	5.306.428,76	5.605.087,08	298.658,32

VÝVOJ ČLENSKÉ ZÁKLADNY V LETECH 1990 - 2010

Členská základna Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 vykazovala od roku 2006 do počátku roku 2010 trvalý úbytek členů, tento trend se ovšem v průběhu roku podařilo zvrátit. Bylo přijato osm nových členů, což je nejvíce od roku 2006, kdy byl nárůst zájmu o členství motivován především sérií vzpomínkových akcí ke 140. výročí prusko-rakouské války. Po určitém čase byl přijat opět člen z Polska, čímž se rozšířilo mezinárodní působení Komitétu 1866. Po téměř deseti letech se do řad Komitétu vrátili dva členové bývalého vedení spolku, kteří se zasloužili o jeho činnost v 90. letech minulého století. Členství bylo ukončeno čtyřem členům na jejich vlastní žádost. K úbytku bohužel došlo mezi zasloužilými členy, když v dubnu 2010 zemřela ve věku 81 let paní Marie Hrdá, dlouholetá zaměstnankyně památníku na Chlumu a vpravdě „duše“ celého okolního bojiště.

Graf vývoje členské základny v letech 1990 až 2010

Stav k datu	Řádný člen			Čestný člen			Zasloužilý člen		
	celkem	z toho žen	z toho PO*	celkem	z toho žen	z toho PO	celkem	z toho žen	z toho PO
31. 3. 1990	56			3	1				
23. 3. 1991	83			5	1				
25. 4. 1992	105			6	1				
27. 3. 1993	99	4		5	1				
26. 3. 1994	93	4		7	1				
8. 4. 1995	85	2		7	1				
30. 3. 1996	93	2		6	1				
12. 4. 1997	93	2		6	1				
11. 4. 1998	84	1		6	1				
14. 4. 1999	73	2		5	1				
8. 4. 2000	76	2		5	1				
31. 3. 2001	79	2		5	1				
16. 3. 2002	81	2		5	1				
8. 3. 2003	95	3	1	5	1				
15. 3. 2004	109	5	1	7	1		20	1	12
31. 12. 2004	112	6	1	6	0		20	1	12
31. 12. 2005	122	9	1	6	0		20	1	12
31. 12. 2006	128	13	1	7	0		32	1	21
31. 12. 2007	126	15	1	6	0		32	1	21
31. 12. 2008	122	14	2	6	0		32	1	21
31. 12. 2009	111	10	2	6	0		32	1	21
Stav 31. 12. 2010	115	11	2	6	0		31	0	21

* právnická osoba